

Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΝΕΑΝΙΔΑΣ

Συνιστώμενον ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ὡς τὸ κατ' ἐξοχὴν παιδικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα, ἀληθεὶς παρασχὼν εἰς τὴν χώραν ἡμῶν ὑπηρεσίας καὶ ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ὡς ἀνάγνωσμα ἄριστον καὶ χρησιμώτατον εἰς τοὺς παῖδας.

ΤΙΜΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΔΙ' ΕΝ ΕΤΟΣ
Ἐσωτερικοῦ δραχ. 7.— Ἐξωτερικοῦ φρ. χρ. 8
Δι' συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1ην ἐκάστου μηνὸς
καὶ εἶνε προπληρωτέαι δι' ἓν ἔτος.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ
Ἐν Ἑλλάδι λεπ. 15.— Ἐν τῷ Ἐξωτ. φρ. χρ. 0.15
ΓΡΑΦΕΙΟΝ ἐν Ἀθήναις
Ὁδὸς Πατησίων, ἀριθ. 11 Β, παρὰ τὰ Χαυτεῖα

Περίοδος Β — Τόμ. 8^{ος}

Ἐν Ἀθήναις, 22 καὶ 29 Δεκεμβρίου 1901

Ἔτος 23^{ον}. — Ἀριθ. 51—52

ΕΝΔΕΚΑΤΗ ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ

ΑΥΤΗΝ τὴν φορὰν μᾶς τὰ ἔκαμε θάλασσα ὁ κύριος Ἀνανίας! Μάλιστα!.. Ἀπὸ ὅλα τὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ἐπολέμησαν μὲ τὸσὺν λύσαν τὰς προηγουμένας Κυριακάς μας, ἀποδεικνύεται σήμερον ὅτι τὸ χειρότερον, τὸ καταστρεπτικώτερον στοιχεῖον εἶνε ὁ χαριτωμένος ψυχονιὸς μου, — ποῦ νὰ τον χαίρωμαι καὶ νὰ τον χαίρεσθε...

Τοῦ εἶπα:

— Ἀνανία, μὴν ἐτοιμάζεσαι γι' αὐτὴ τὴν Κυριακὴν, γιὰτὶ δὲν θὰ τὴν γράψῃς ἐσύ.

— Καὶ γιὰτὶ; ἠρώτησεν ἐκπληκτός.

— Πρῶτον, διὰ νὰ σε τιμωρήσω ποῦ ἄργηδες τόσων νὰ κάμῃς τὰς προετοιμασίας καὶ νὰ παραγγείλῃς τὰς εἰκόνας, ὥστε ὀλίγον ἔλειπε νὰ τελειώσῃ τὸ ἔτος χωρὶς Ἐνδεκάτην Κυριακὴν.

Ἐχαμογέλασεν.

— Ἀστενεύσθε βέβαια, κυρία Διάπλασις...

— Ὅχι, ὄχι! δὲν ἀστειεύομαι καθόλου.

— Μὰ...

— Δὲν ἔχει μὰ. Θὰ τιμωρηθῇς. Ἐπειτα ὑπάρχει καὶ

ἄλλος λόγος: Τὸ θέμα αὐτῆς τῆς Κυριακῆς εἶνε τόσῳ δο-
δαρόν, ποῦ φοβοῦμαι νὰ σοῦ το ἐμπιστευθῶ.

— Μὰ τί λέτ' ἐκεῖ τώρα;
Αὐτὸ ποῦ σου λέγω. Δὲν εἶσαι ἱκανὸς νὰ κρίνῃς ἐσὺ
τὰς γνώμας τῶν παιδιῶν, ἂν τὰ ζῶα ἔχουν λογικὸν ἢ ὄχι.
Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς φίλους μας ἀνέρχονται εἰς τὰ ὕψη τῆς
φιλοσοφίας, καὶ ἂν ἀρχίσῃς, παιδί καὶ σύ, νὰ φιλοσοφῇς
μαζί τῶν...

— Ἀ, ὅς ὑπόσχομαι ὅτι θὰ τοὺς κοροϊδεύω καὶ θὰ κά-
μνω λογοπαίγνια.

— Μ' αὐτὸ ἴσα-ἴσα φοβοῦμαι: τὸ θέμα δὲν σπικνώνει πολ-
λὰ ἀστεία.

— Τότε λοιπὸν θὰ φιλοσοφῇσω κ' ἐγώ. Δὲν εἶμαι δὲ
παιδί...

Καὶ ὁ ψυχολογισμὸς μου ἐπεχείρησε νὰ χαϊδεύσῃ μὲ καμὰρι
τὸ ἄνω χεῖλος. Ἀλλ' ἅμα εἶδεν, ὅτι δὲν ὑπῆρχεν οὔτε
ἴχνος μίστακος, τὸ χεῖρ κατέβη κατησχυμένον.

— Βλέπεις, τοῦ εἶπα, ὅτι ἔχεις τὸ προνόμιον νὰ περ-
νοῦν τὰ χρόνια καὶ νὰ μένῃς αἰωνίως παιδί. Ἀλλ' αὐτὸ
τὸ προνόμιον, σοῦ ἀφαίρει τώρα τὸ ἄλλο προνόμιον: νὰ
γράφῃς τὴν Κυριακὴν.

Ὁ Ἀνανίας ἐδιώπησε καὶ ἐδάκρυσε. Τὸν ἐλυπήθηκα.

— Ἐλα ἐδῶ, παιδί
μου. Γιατί ἐπιμένεις;
Στάσου νὰ σοῦ δεί-
ξω...

Καὶ ἐσκύψα εἰς τὸν
σωρὸν τῶν Ἀπαντή-
σεων, κ' ἐπῆρα μίαν
ἐπιστολὴν κατὰ τύ-
χην.

— Νά, ἐξηκολούθη-
σα. Ἡ Ἀρπυρία ἰ-
σχυρίζεται ὅτι τὰ ζῶα
ἔχουν καὶ παραέχουν
λογικόν, καὶ διὰ νὰ
τὸ ἀποδείξῃ, μὰς φέ-
ρει τὸ παράδειγμα ἐ-
νὸς οὐραγοττάγγου, ὁ
ὁποῖος, λέγει, ἐσώσεν
ἓνα μικρὸν ναυαγόν,
καὶ τὸν ἐπεριποιήθη,
καὶ τὸν ἐκράτησε πλν-
σίον του, καὶ τὸν εἰ-
χε σὺν παιδί του, καὶ
τὸν ἐμεγάλωνεν...

Ἐπειτα, λέγει, κάτι
κυνηγοί, ἀπαντήσαν-
τες εἰς τὸ δάσος τὸ
ζεῦγος καὶ ἀνακαλύ-
ψαντες ὅτι ὁ μικρὸς
πίθκος ἦτο ἀνθρω-
πος, τὸν ἐπῆραν καὶ
ἐψύγαν: ἀλλὰ τότε, ὁ
θεὸς πατήρ, ἀπὸ τὴν
λύπην του, ἐπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐπνίγη. — Ἐ,
πῶς σου φαίνεται, Ἀνανία, αὐτὸ τὸ παράδειγμα; Τί θὰ
ἐλεγῃς ἂν ἐγγράφῃς τὴν κρίσιν τῆς Κυριακῆς;

— Θὰ ἐλέγα, ὅτι πραγματικῶς ἀναφέρονται πολλὰ τέ-
τοια παραδείγματα...

— Ἐγὼ ὅμως θὰ ἐλέγα ἀπλούστατα, ὅτι αὐτὰ ὅλα εἶνε
παραμύθια καὶ τερατολογήματα περιγητῶν. Βλέπεις
λοιπὸν ὅτι ἐπεσε ἐξω. Ἀλλὰ στάσου νὰ σε δοκιμάσω ἀ-
κόμη. Παρατήρησα ὅτι πλῆθος παιδιὰ, διὰ νὰποδείξουν
ὅτι τὰ ζῶα ἔχουν λογικόν, φέρουν τὸ παράδειγμα τῶν
καστῶρων, οἱ ὁποῖοι κτιζοῦν τελειστάτας καλύβας πλν-
σίον τῶν λινῶν, μὲ φράκτιν ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ νεροῦ,
καὶ μὲ εἰσοδὸν ἀπὸ τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς. Τί θὰ ἐλεγῃς
τώρα;

— Θὰ ἐλέγα, ἐψύγισεν ὁ δυστυχὴς Ἀνανίας, θὰ ἐ-
λέγα... ὅτι αὐτὰ εἶνε παραμύθια... καί...

Ἐλέγασα δυνατὰ

— Χά, χά! Ὅποιος καὶ εἰς τὸ χυλὸ, φυσᾷ καὶ τὸ για
οὔρι!... Ἀκουσε λοιπὸν τί θὰ ἐλέγα ἐγώ. Οὔτε αἱ κα-
λύβες τῶν καστῶρων, οὔτε αἱ κρηρῶναι τῶν μελισσῶν,
οὔτε αἱ φώλαι τῶν χελιδόνων ἀποδεικνύουν ὅτι τὰ ζῶα
ἔχουν λογικόν. Τὰ θαύματα αὐτὰ γίνονται μόνον διὰ τοῦ
ἐνστικτοῦ. Ἀφ' ὅτου ἐπλάσθησαν τὰ ζῶα, οἱ κάστο-
ρες ἐξακολουθοῦν νὰ κτίζουν τὰς καλύβας τῶν κατὰ τὸν
ἴδιον πάντοτε τρόπον, χωρὶς νὰ παρατηρηθῇ ποτὲ ἡ πα-
ραμικρὰ ἀλλοίωσις ἢ τελειοποιήσις. Κάθε κάστωρ εἶνε ἐξ

ἐνστικτοῦ ἀρχιτέκτων καὶ κτίστης, καὶ κάμνει τὸ ἔργον
τοῦ ἀσυνείδητος, χωρὶς νὰ εἴπωρῃ οὔτε νὰ μὴ το
κάμῃ, οὔτε νὰ το τροποποιήσῃ. Διὰ τοῦτο λέγουν, ὅτι τὸ
ἐνστικτον εἶνε τυφλόν. Καὶ φυσικὰ τὸ ἐνστικτον κάθε
ἄλλο εἶνε παρὰ τὸ λογικόν ἢ ἡ εὐφυΐα τοῦ ἀνθρώπου.
Σὺ, Ἀνανία μου, ἔχεις τὸ ἐνστικτον νὰ γράφῃς τὰς Κυ-
ριακάς, καὶ ἴσως καὶ τὴν εὐφυΐαν. Ἀλλὰ δὲν ἔχεις, φαί-
νεται, καὶ τὸ λογικόν διὰ νὰ σκεφθῇς, ὅτι ὅλα τὰ θέματα
δὲν εἶνε τὰ ἴδια, καὶ ὅτι μερικὰ εἶνε πολὺ ἐπικίνδυνα...

— Θέλετε δηλαδὴ νὰ με 'πῆτε ζῶον' ἀνέκραξεν ὁ Ἀ-
νανίας.

— Ὅχι, ἀλλ' ἂν ἐπιμένῃς νὰ γράφῃς τὴν Κυριακὴν...

— Ἐπιμένω! εἶπεν ὁ Ἀνανίας, καὶ ἤρχισε νὰ κλαίῃ.

Οὐ, τί ἀσχημὸς ποῦ εἶσαι, καί μένε, ὅταν κλαίς! Ἀν
δ' ἐδλεπαν ἐπὶ τὰ παιδιὰ θὰ ἐτρόμαζαν.

— Καὶ μήπως ὅταν δὲν κλαίω εἶμαι εὐμορφώτερος; Ἀς
εἶνε καλὰ οἱ ζωγράφοι σας... χι, χι, χι...

— Ἐλα τώρα! μὴν εἶσαι ἀνόητος! Νὰ πετάξῃς ὡς
τοὺς οὐρανοὺς, τὴν Κυριακὴν δὲν θὰ τὴν γράφῃς ἐσὺ...

Ὡστε νὰ παύσῃς τὰ κλάμματα, ποῦ δὲν σε ὠφελοῦν εἰς
τίποτε, καὶ νὰ ἐτοιμάσῃς ἐδῶ τὰ χαρτιά, γιατί θὰ ἐλθω
δὲ λίγο νὰ γράψω τὴν κρίσιν.

— Δὲν παύω! ἐμουρμούριζεν ὁ ψυχολογιστὴς.
δὲν ἐτοιμάζω τίποτε...

— Για νὰ σοῦ 'πῶ!... Νὰ τὰ μας!...

Τοῦ ἔσφιξα μὴ ματιά, ὄχι πολὺ ἤμερην,
κ' ἐβγῆκα ἐξω θυμωμένῳ. Ἐνόμιζα ὅτι κατ'
αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ Ἀνανίας θὰ ἐφοβεῖτο
καὶ θὰ ὑπῆκουε, χωρὶς συζητήσεις, χωρὶς
ἀντιλογίας καὶ χωρὶς κλάμματα.

Φαίνεται ὅμως ὅτι τὸ πείσμα του ἦτο με-
γαλνότερον ἀφ' ὅσον ἐλογάριασα, καὶ ἀντὶ
νὰ συνέλθῃ καὶ νὰ κάμῃ ὅ, τι του εἶπα, ἀ-
πεναντίας ἐθύμωσεν, ἐξεμάνη, ἐγινε κυρι-
ολεκτικῶς ἐξω φρενῶν, καὶ ἤλθεν εἰς τὸ ση-
μεῖον ἐκεῖνο, ποῦ ὁ ἀνθρώπος ὁ λογικὸς,
φεῦ!... δὲν ἰεῦρε πλέον τί κάμνει!...

Καί, — ὡ τῆς βεβηλώσεως καὶ τοῦ βανδα-
λισμοῦ! — ἐπέπεσε κατὰ τῶν ἐπιστολῶν σας,
παιδιὰ μου, ποῦ ἦσαν σωριασμένα ἐπάνω
εἰς τὸ Γραφεῖόν μου, καὶ ἤρχισε νὰ σχίζει,
νὰ κουρελιάζῃ, νὰ κομματιάζῃ, νὰ ἐξαθα-
νίζει...

Εὐτυχῶς, εἰς τὸ Γραφεῖον δὲν ἦτο μόνος...

Ἡ μικρὰ ἀδελφή του Κικὴ ἦτο κουλουρια-
σμένη εἰς μίαν πολυθρόναν, εἰς τὴν ἄλλην
ἄκρην, καὶ ἐκοιμάτο μαζί μὲ τὴν Πίσσαν.
Οἱ κρότοι τῆς παραφορᾶς τοῦ Ἀνανία τὴν
ἐξύπνισαν ἀπτόμα, καὶ εἴτε διότι εἶχεν ἀ-
κούσῃ εἰς τὸν ὕπνον τῆς μέρας τῆς συζη-
τήσεώς μας, εἴτε διότι ἐνόησεν ἐξ ἐμφύτου
ὅτι κάτι κακὸν συνέβαινε, ἐπετάχθη διὰ
μιάς καὶ ἐδοκίμασε νὰ ἐμποδίσῃ τὸν ἀδελ-
φόν της.

— Στάσου! τί σχίζεις;...

— Ἀφῆσέ με!... ἐδρυχήθη ὁ Ἀνανίας ἀφρίζων· ἄφησέ
με! θὰ τὴν σχίσω ὅλες!... ὅλες!... ὅλες!... Δὲν θὰ γίνῃ
Κυριακὴ!... Δὲν θέλω νὰ γίνῃ Κυριακὴ!... Ἀφ' οὗ δὲν
θὰ τὴν γράψω ἐγώ... δὲν θὰ γίνῃ!...

Καὶ ἐλευθερωθεὶς ἀπὸ τὰς μικρὰς ἀλλὰ νευρώδεις χει-
ρας τῆς Κικῆς, ἔσχιζε καὶ ἐσχίζε καὶ ἐσχίζε...

Ἡ Κικὴ ἔτρεξεν ἀμέσως εἰς τὸ δωμάτιόν μου καὶ με
εἰδοποίησεν.

Ἐμεῖνα ὡς κεραυνόπληκτος ὅταν ἤκουσα τέτοιο
πράγμα! Σὰς βεβαίω, ὅτι παρήλθαν ἀρκετὰ δευτερόλε-
πτα ἕως νὰ συνέλθω.

Τρέχω φωνάζουσα:

— Ἀνανία!... Ἀνανία!... Ἀνανία!...

Εἰς τὸν διάδρομον διασταυρόνομαι μὲ τὸν ψυχολογιστὴν
μου, ὁ ὁποῖος ἔφευγεν ὡς βέλος. Ποῦ νὰ τὸν κρατήσω!
Διπυθύνθῃ πρὸς τὴν θύραν, κατέβη τὴν κλίμακα καὶ
ἐχάθη... Συνησθάνθη πλέον τί εἶχε κάμῃ, καὶ ἐτρέπετο
εἰς φυγὴν.

Ἐμβαίνω εἰς τὸ Γραφεῖον. Φοίτη!... Τὸ πάτωμα στρω-
μένον μὲ χαρτάκια, τὸ καλὰ τῶν ἀρχήστων γεμάτο, τὸ
τραπέζι μου ἄνω-κάτω!...

Ἀλλὰ τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς ἔμεινεν ἡμιτελές. Ὁ
σωρὸς τῶν Ἀπαντήσεων δὲν εἶχεν ἐξαντληθῇ, καὶ ἔμε-
ναν ἀκόμη ἀρκετὰ ἀπείρακτοι. Διότι ὁ Ἀνανίας, μόλις
εἶδεν ὅτι ἡ Κικὴ ἔτρεξε νὰ με φωνάξῃ, ἐφοβήθη μὴ τὸν
προφθᾷσω, τᾷησεν ἐπὶ μέσῳ καὶ τᾷκοψε λάσπην...

Ἀμφιβάλλω ὅμως ἂν αἱ ἀπείρακτοι ἐπιστολαὶ εἶνε πλέ-
ον τὸ ἐν τρίτον τοῦ ὅλου σωροῦ... Τὰ ἐρείπια εἶνε τό-
σον πλῆθος! Καὶ τὰ κομματάκια τόσον μικρὰ καὶ τόσον
ἀνακατεμένα, ποῦ οὔτε ἡ μεγαλντέρα ὑπομονὴ δὲν θὰ
κατόρθωνε νὰ τα ξεχωρίσῃ καὶ νὰ τα συγκελλίσῃ...
Τοῦτο ἐδοκίμασε νὰ το κάμῃ ἡ Κικὴ μὲ τὰς ἄλλας ἐνδεκα
ἀδελφὰς της. Ἀλλὰ οὗτο ἡμερῶν κόπος εἶχεν ὡς ἀποτέ-
λεσμα τὴν ἀνεύρε-
σιν καὶ τὴν συγκελ-
λῆσιν πέντε μόνον
ἐπιστολῶν, — καὶ
οὕτω αἱ ἀδελφαὶ τοῦ
Ἀνανία παρητήθη-
σαν τῆς ιδέας νὰ
ἐπανορθώσουν τὸ
σφάλμα τοῦ ἀδελ-
φοῦ τῶν.

Τὸ βέβαιον εἶνε,
ὅτι ἂν γίνεταί σῆ-
μερον Κυριακὴ μὲ
τὰ λείψανα τοῦ σω-
ροῦ, τοῦτο το ὀφεί-
λετε ἀποκλειστικῶς
εἰς τὴν Κικὴν, — ἀλ-
λὰ καὶ αὐτὴ σὰς ὀ-

φείζει τὴν συλλουγὴν τῶν
γραμματοσήμων της... Ὁ-
σον διὰ τὸν Ἀνανίαν, ὁ ὁποῖος
κατέφυγεν εἰς τὸ Φάληρον,
εἰς τὴν ἐπαυλιν τοῦ φίλου
τοῦ Ἀζαρία, καὶ ἐκεῖ μένει
τὸ γάδοις καὶ μέχοι σήμε-
ρον, τρέμουν τὴν ὀργὴν μου
καὶ τὴν ὀργὴν σας, — θὰ τα
ἐξανασπῶ.

Ἀλλ' ἂς ἐλθωμεν τώρα εἰς
τὴν Κυριακὴν μας.

Ὡς ἐνθυμείσθε, σὰς εἶχα
ἐρωτήσῃ τί φρονεῖτε, ἔχουν ἢ
δὲν ἔχουν τὰ ζῶα λογικόν,
καὶ ποῖα εἶνε, διὰ τὸ ἐν ἢ διὰ τὸ ἄλλο, τὰ ἐπιχειρήματά
σας καὶ τὰ παραδείγματα;

Εἶπα, ὅτι ἡ χειροδικία τοῦ Ἀνανία ἄφησε τόσον ὀλί-
γας ἀπαντήσεις, ὥστε, ἂν κατὰ σύμπτωσιν δὲν ἦσαν αὐ-
ταὶ αἱ καλλίτεροι, ἡ Κυριακὴ θὰ ἐματαιούτο. Ὅπως δὴ-
ποτε θὰ ἦτο περιττὸν νὰ τὰς ξεχωρίσωμεν εἰς σωροὺς καὶ
εἰς τμήματα, ὅπως ἐκάμναμεν ἄλλοτε, διὰ νὰ οἰκονομή-
σωμεν τὸ πλῆθος. Τώρα θὰ τὰς πάραμεν κατὰ σειράν καὶ
θὰ τὰς τελειώσωμεν γρήγορα.

Πρώτη μου ἔρχεται ἡ Ἀπάντησις τοῦ Κεντριοῦ. Ἐ-
χει τὸ ἐλάττωμα νὰ εἶνε ἐκτενὴς, καὶ τὸ προτέρημα νὰ
εἶνε ἐξυπνὴ καὶ εἰκονογραφημένη. Ὑποστηρίζει, ἡ μάλ-
λον ὁ σοφὸς γάιδος ἀπὸ τῶν ὁποῖων τὸ Κεντρί λαμ-
βάνει συνέντευξιν καὶ... μίαν κλωστήν. ὅτι τὰ ζῶα
ἔχουν λογικόν. Ἀλλ' ἂν μοῦ ἤρχεται ὁρεῖς νὰ τὴν δημο-
σιεύσω ἐδῶ; Εἶνε τέσσαρες μεγάλαι καὶ πυκναὶ δελτίδες,
φαντασθῆτε! Κάπου λέγει: «Ὁ Ἀνανίας, ὁ ὁποῖος
τίς οἶδε ποῖον μέσον θὰ ἐφεύρῃ διὰ νὰ καταστρέψῃ τὴν
παροῦσαν...» Λέτε νὰ το εἶδε ὁ Ἀνανίας καὶ νὰ τὴν
ἀφῆσεν;...

Ἡ Παϊδικὴ Χαρά ἀπαντᾷ ἐμμέτρως, καὶ διὰ νὰ με
πειθῇ ὅτι τὰ ζῶα ἔχουν λογικόν, μοῦ ἀναφέρει παραδείγ-
ματα ζῶων ποῦ ἐσώσαν ἀνθρώπους. Καὶ λέγει:

Ὁ Μάρης τῶσους ἔσωσε
Στὸν Ἄγιο Βερνάρδο,
Κε' ὁ Γολιάθ τοῦ; ναγαροῦ,
Τῇ Αἰρά, τὸ Γεράδο.

Νομίζω πως τὴ γνώμη μου
θὰ τὴν παραδεχθῇς
Καὶ θὰ μου δώσῃς μάλιστα
Βραβεῖον παρενθύς.

Ὅχι δὲ καὶ παρορθύς!... Ἀφῆσέ νὰ ἰδοῦμε μὴ τὰ
εἶπαν ἄλλοι καλλίτερα.

Μπᾶ, μπᾶ, μπᾶ, ποῦ θὰ παραδεχθῇ ποτὲ ὁ Τυδεὺς

ὅτι τὰ ζῶα ἔχουν λογικόν! Θεὸς φυλάξοι! Καὶ μας ἐνθυ-
μίζει τὸ γνωστὸν ἀνέκδοτον τοῦ Πιθήκου, ὁ ὁποῖος, ἰδὼν
τὸν κύριόν του νὰ ξυρίζεται καὶ θελίδας νὰ τὸν μιμη-
θῇ, κατόρθωσε νὰ κόψῃ τὸν λαμῖον του. Ἐκ τούτου καὶ
ἡ παροιμία «ξυράφιον εἰς χεῖρας πιθήκου».

Ὁ Φασουλὰ κηρ ποῦτα λέγει ναι, ἔπειτα μετανοεῖ
καὶ ἀνακράζει ὄχι, «διότι ὁ ἵππος, μὴ ἔχων λογικόν, ὀ-
νομάζεται ἄλογον» — Ἀστεύεται ἐπίσης καὶ ὁ Συ-
ρανὸς Δε Μπερζεράκ: «Λαμβάνων ὑπ' ὄψεϊ μου τὸν
κόκκορα, λέγω ὅτι ὄχι μόνον ἔχει λογικόν, ἀλλ' ὅτι δύ-
ναται νὰ δανείσῃ καὶ εἰς τοὺς Γιάννιδες, ὡς καὶ ἡ πα-
ροιμία βεβαιώνει: Σαρανταπέντε Γιάννιδες ἐ-
νὸς κοκκόρου γνώσι».

Ὁ Ἀγγελὸς τῆς Εὐτυχίας «βλέπων τὸν θαυ-
τόν του, σκέπτεται ὅτι καὶ τὰ λοιπὰ ζῶα θὰ εἶνε ὁ-
μοια μὲ αὐτόν.»!! — Ὁ Δεσπότης ἀλγερὶς συμπεραίνει ὡς
ἐξῆς: «Τὰ ζῶα εἶνε λογικά, πλὴν τοῦ ἀλόγου, τὸ ὁποῖον
ὡς ἐκ τῆς ὀνομασίας του δὲν φαίνεται νὰ εἶνε εἶνε δὲ
λογικὰ τὰ ἄλλα, διότι ἂν ἦσαν ἄλογα, θὰ τα ἔλεγον καὶ
αὐτὰ... ἄλογα.» Εἰς τοῦτο συμφωνεῖ καὶ ἡ Μαγικὴ
Εἰκὼν.

Τοιαύτας ἀπαντήσεις θὰ ἤμπορούσε, μὰ τὴν ἀλήθειαν,
νὰ τὰς κρίνῃ καλλίτερα ὁ Ἀνανίας. Ἀλλ' ἂς μὴ τὸν ἐν-
θυμούμαι, διὰ νὰ μὴ θυμῶ...

Ἀς ἰδῶμεν τώρα καὶ μερικοὺς ἄλλους, κάπως δοθα-
ρώτερος.

Ἡ γνώμη τοῦ Κυκλαδίτου εἶνε ὅτι «ἄλ-
λα ζῶα ἔχουν λογικόν καὶ ἄλλα δὲν ἔχουν»
τὸ δὲ λογικότερον πάντων εἶνε ὁ κύων. —
Κατὰ τὸν Ξενίτην ὁποῖον Σινωπία
«τὰ ζῶα δὲν ἔχουν λογικόν, συνεννοοῦνται
ὅμως κάλλιστα, ἄλλα μὲν διὰ τῆς φωνῆς, ὡς
ἡ γαλῆ, ὁ κύων κτλ. ἄλλα δὲ διὰ τοῦ ῥάμ-
φους καὶ τῶν περυγῶν, ὡς ὁ πελαργός, ἡ
πέροδις κτλ.» Ὁ Ἀπόγονος τοῦ Νέ-
στορος παρατηρεῖ, ὅτι καθὼς οἱ ἀνθρώποι
ἔχουν προτερήματα καὶ ἐλαττώματα, οὕτω
καὶ τὰ ζῶα: ἄρα, ἀφ' οὗ οἱ ἀνθρώποι ἔχουν
λογικόν, καὶ τὰ ζῶα ἔχουν ἐπίσης. — Ὁ Λιμνὴν
τῆς Πύλου εἶνε τῆς ἐναντίας γνώμης, διότι,
ἀφ' οὗ ὁ ἀνθρώπος λέγεται «λογικὸν ζῶον»,
τὰ λοιπὰ ζῶα εἶνε ἄλογα. — Τὸ Δαιμόνιον
Πνεῦμα ἐρωτᾷ: «Εἶνε δυνατόν, ἀγαπητὴ

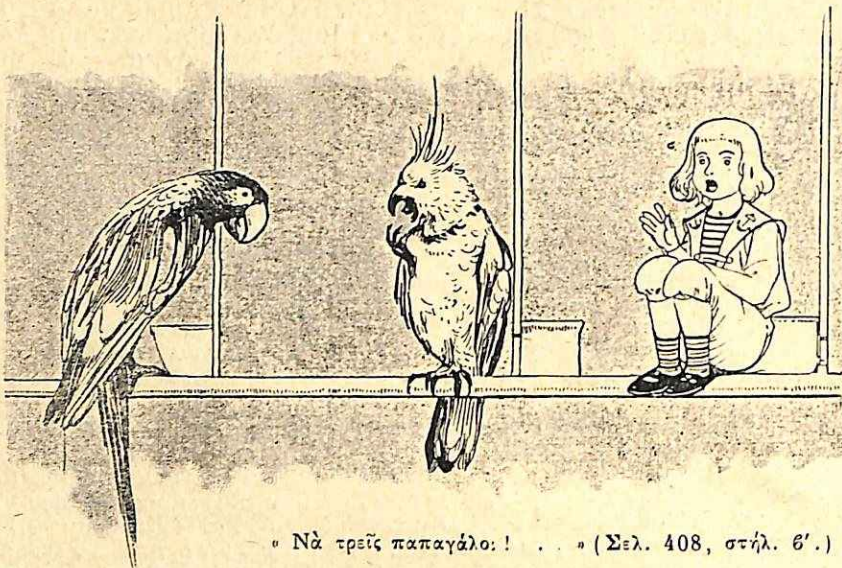

«Κατόρθωσε νὰ κόψῃ τὸν λαμῖον του.» (Σελ. 407, στ. 6')

Διαπλάσις, νὰ εἶνε τὰ ζῶα λογικά, ἀφ' οὗ κ' ἐκεῖνοι, οἱ
ὁποῖοι ἰσχυρίζονται τοῦτο, ἀπορούσι πολὺ ὅταν τυχόν
ἰδῶσι καὶ τὸ ἐλάχιστον δείγμα νοημοσύνης εἰς τὰ ζῶα;
Τὴ σημαίνει λοιπὸν αὐτὴ ἡ ἀπορία; Ἡ τοῦ μὴ ἐρωτήσεως
εὐλογώτατη.

Ἄν ὁ Ἱππότης Γουλιέλμος δὲν ἐσχημάτιζε
γνώμην καὶ διστάζει νὰπαντήσῃ, ἀλλ' ὁ Ἀδελφὸς τὸ Ἐω-
θινὸν Ἀστὴρ, ὁ Ἡρώς Θεοσεύς καὶ ἄλλοι πολ-
λοὶ, ἀποφαινόμενοι ἀδυστάκτως ὅτι τὰ ζῶα δὲν ἔχουν λο-
γικόν. Τὸ Μπουμπουνισμένον Μυαλὸ ἐρωτᾷ:
«Λατρεῖσθον Θεόν; Ἀγαποῦν τὸν πλησίον τῶν; Τιμοῦν

τοὺς γονεῖς των; 'Αναγινώσκουν Διάπλασιν;» — ὁ Κω ν.
'Α θ. 'Α γ γ ε λ ἰ δ η ς φρονεῖ ὅτι ὁ πιστεύων εἰς τὸ ἐναν-
τίον, ἀρνείται τὴν ὑπαρξίν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅτι ἀποδείξει
τῆς ἐλλείψεως λογικοῦ παρὰ τοῖς ζῷοις εἶνε ἡ ἀπὸ τῆς δι-
μιουργίας των μέχρι σήμερον πνευματικὴ αὐτῶν σταδι-
μότης. — Ἡ Ἑλληνικὴ Φουστανέλλα φέρει τὸ

«Νὰ τρεῖς παπαγάλοι!...» (Σελ. 408, στήλ. 6'.)

ἐξῆς παράδειγμα: Λαμβάνεις ἓν ὄπλον, πυροβολεῖς ἐμ-
προσθεν ἐνὸς ὄνου καὶ φονεύεις ἓνα ἄλλον ὄνον. Ἐπειτα
στηρίζεις τὸ ἴδιον ὄπλον ἐπὶ τοῦ πρώτου, ἀλλ' αὐτὸς
δὲν ἐννοεῖ ὅτι θά τὸν φονεύσῃ καὶ δὲν φεύγει... Δὲν πι-
στεύω νὰ θελήσῃ κανεὶς νὰ δοκιμάσῃ τὸ σκληρὸν αὐτοῦ
πειράμα... — Τὸ Πτηνὸν τῆς Ἑρῆμου, μετὰ τὴν συ-
νήθη του εὐθυκρισίαν, ἀρνείται τὸ λογικόν, ἀλλὰ παρα-
δέχεται τὸ ἐνστικτον. Τὴν ἰδίαν γνώμην ἐπάνω-κάτω
ἐκφράζουν ὁ Τικ-Τάκ, ἡ Δίχρωμος Φούξια, ὁ
Πτερόπους Ἑρμῆς, ὁ Φίγ-Μοῦ-Ἀῖ, ὁ Θεαγέ-
νης, ἡ Σεμνὴ Κόρη καὶ ἄλλοι πολλοί.

Τὸ ἐναντίον, δηλαδὴ ὅτι τὰ
ζῷα ἔχουν λογικόν, ἰσχυρίζον-
ται μετὰ διαφόρους συλλογι-
σμούς, ἀλλὰ χωρὶς παραδείγ-
ματα, τὸ Ψάρι τῆς Ξη-
ρᾶς, ὁ Ὠρίων, ὁ Λευκο-
κύμαντος Αἰγιαλός,
ἡ Ἀντιγόνη Δαμά-
σκου, ὁ Ναβουχοδονό-
σορ, τὸ Φύλλον Τριαν-
ταφύλλου, ὁ Ἀν. Μελε-
τόπουλος, ὁ Ἑξόρι-
στος Ναπολέων καὶ
τὸ Ἀυσόχαρτον, τὸ ὁποῖ-
ον ἔγραψε, μετὰ τὸ Κεντρί,
τὴν ἐκτενεστέραν ἐπιστολήν.

«Ἐχὼ τὴν ιδέαν, γράφει ἡ
Ἑσπερινὴ Γαλήνη —
ὅτι πολλὰ τῶν ζῶων στερούν-
ται λογικοῦ, πλείστα ὅμως τὸ
ἔχουν, καὶ μάλιστα εἰς μεγάλ-
ην δόσιν. Περί τούτου πολ-
λὰ παραδείγματα δύναμαι νὰ
φέρω, ἀλλὰ μὴ θέλουσα νὰ
φθναρῶ, δὲν ἔχω παρὰ νὰ
ἴδω παραπέμψω εἰς τὸν σω-
ρὸν τῶν ἀπαντήσεων, ὅπου
θα εὑρετὲ πλὴθυν παραδειγ-
μάτων, εἴμαι βεβαία.»

Ἄν ἐμμοῦντο ὅλοι τὴν Ἑ-
σπερινὴν Γαλήνην, δὲν θὰ εὑρίσκα κανέν. Εὐτυ-
χῶς πολλοὶ δὲν τὴν ἐμμήθησαν, καὶ ἀπὸ τὰς ἐπιστολάς
των εἰμπορῶ νὰ ἐκλέξω τώρα ὅσα θέλω παραδείγματα
τῶν ἀνέκδοτα ζῶων. Καὶ μετὰ τὴν κακεντρέχειαν τοῦ Ἀ-
νανία, ὁ ὁρὸς των εἶνε ἀκόμη τόσον μέγας, ὥστε θὰ
περιορισθῶ εἰς τὰ κυριώτερα.

Τὸ Ἀναμμένον Σπίρο τοῦ διηγείται, ὅτι εἰς τὸ

ὅπτι των ἔχουν δύο παπαγάλους, οἱ ὁποῖοι φθναροῦν ἀπὸ
τὸ πρῶτον εἰς τὸ βράδυ. Εἶνε δὲ σοφώτατοι, διότι ἡξεύρουν
ὅχι μόνον ἑλληνικά, ἀλλὰ καὶ γερμανικά καὶ γαλλικά καὶ
τουρκικά ἀκόμη. Πολλὰς ὥρας τὴν ἡμέραν περνᾷ μαζὶ
τῶν τῶ Ἀναμμένον Σπίρο τοῦ, καὶ ἐπειδὴ καὶ αὐ-
τὸ δὲν ἀγαπᾷ ὀλίγωτερον νὰ φθναρῇ, ὅσοι τοὺς βλέπουν
λέγουσι: «Νὰ τρεῖς παπαγάλοι!...»

Ὁ Δαφνὸς τε φῆς Νάναρχος
μοῦ ὁμιλεῖ δι' ἓνα ἐλέφαντα, ὁ ὁποῖος πλη-
γωθείς εἰς μίαν μάχην, εἰς τὰς Ἰνδίας, ἐπύ-
λαινε καθ' ἡμέραν μόνος του εἰς τὸ Νοσο-
κομεῖον, καὶ ὑπεβάλλετο, ὅχι μόνον ἀγογγύ-
στος ἀλλὰ καὶ εὐγνωμόνας, εἰς θεραπείαν
ἀλγεινοτάτην, διότι τοῦ ἔκαιαν τὴν πληγὴν
μετὰ πυρακτωμένον σίδηρον. Καὶ τοῦτο ἐξη-
κολούθησεν ὥστε ὅπου ἐθεραπεύθη ἐντελῶς!

Ἀνέκδοτον ἐλέφαντος μοῦ διηγείται ἐπί-
σης καὶ ὁ Μικρὸς Ἀθηναῖος, τὸ ὁποῖ-
ον συνέβη εἰς τὸν ἴδιον, ὅταν ἐπεδεδέθη
κάποτε τὸν Ζωολογικὸν κήπον τοῦ Λονδί-
νου. Τοῦ ἦλθε νάστειν ὀλίγον μετὰ τὸν ἐλέ-
φанта, καὶ προσεποιήθη ὅτι θέλει νὰ του
προσφέρει τὸ μῆλον, τὸ ὁποῖον ἐκρατοῦσεν.
Ὁ ἐλέφας ἔτεινε τὴν προδοκίδα, ἀλλ' ὁ Μι-
κρὸς Ἀθηναῖος ἀπέδωκεν ἐξαφνὰ τὸ
χέρι του καὶ ἐξεκαρδίσθη ἀπὸ τὰ γέλια. Τὸ
παιγνίδι τοῦ ἦρεσε, ξαναγυρίζει καὶ γελά
πάλιν τὸν ἐλέφαντα. Τὸ ἔκαμε δύο τρεῖς φο-
ράς. Ἀλλὰ τὴν τετάρτην, ὁ ἐλέφας τὸν ἐπε-
ρίμενε μετὰ τὴν προδοκίδα τὸν γεμάτην νε-
ρόν. Καὶ μόλις ὁ Μικρὸς Ἀθηναῖος ἐ-
πὶ τὸν ἔκαμε παππὶ!

Ὁ Λοξίας μοῦ γράφει: Μίαν ἡμέραν, ἱατρός τις ἐξε-
ρχόμενος εἰς περίπατον, εἶδεν ἐξωθεν τῆς θύρας του ἓνα
σκύλον. Τὸν ἀπεμάκρυνεν, ἀλλ' ἐκείνος ἀφήσας θηνώ-
δη φωνήν, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν θέσιν του. Τότε ὁ ἱατρός
παρετήρησεν, ὅτι ὁ κύων εἶχε πάθῃ ἐξάρθρωσιν τοῦ δεξιοῦ
ποδός, καὶ τὸν ἐκράτησεν ἐπ' ὀλίγας ἡμέρας καὶ τὸν ἐ-
θεράπευσε. Κατόπιν ὁ σκύλος ἔφυγεν ἀλλὰ μετὰ παρό-
λευσιν πολλῶν ἡμερῶν ὁ ἱατρός τὸν συνήντησε πάλιν
πρὸ τῆς θύρας του, ὁδηγοῦντα ἓνα ἄλλον σκύλον, ὁ ὁ-
ποῖος εἶχε σπασμένον τὸ πόδι! Νὰ πελατεία!

Τὸ Ἀντὶβόρη ἐκπλήσ-
σεται καὶ ἀπορεῖ μετὰ τὴν εὐ-
φυίαν τῶν... κορέων. Κάπο-
τε, διὰ νὰ μὴ ἀκουμπᾷ εἰς τὸν
τοῖχον, ὅπου ἦσαν αἱ φωλαὶ
των, εἶχε τραβήξῃ τὸ κρεβάτι
του εἰς τὴν μέσιν τοῦ δωμα-
τίου. Ἀλλὰ οἱ κορέωνι πονη-
ροί του, ἀνέβαιναν εἰς τὸ
ταβάνι, ἐφθάναν ἴσα ἴσα ἐπάνω
ἀπὸ τὸ κρεβάτι, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ
... πᾶν! Ἐπεφταν ἐπάνω ἔσθῃ
μύτην του!

Καὶ ἀπὸ τὸ ἐλάχιστον διὰ νὰ
ἐλθωμεν πάλιν εἰς τὸ μέγι-
στον, ἰδοὺ ἡ ἀπάντησις τῆς
Μαριέας τοῦ Φαλήρου
ἡ ὁποία ἐξῆλθε κάποτε εἰς τὴν
Βομβάν τῶν Ἰνδιῶν, καὶ μοῦ
γράφει ὅτι ἐκεῖ οἱ ἐλέφαντες,
νοσηρόντα καὶ πιστότατοι,
ἐκτελοῦν ἐν μέρει χρέη παρα-
μάνας. «Καὶ λέγω ἐν μέρει,
διότι ἂν δὲν βυζάνουν τὰ παι-
διά, τὰ βγάζουν ὅμως ἔξω με-
τὰ τὸ καροτσάκι.»

Ἡ Αὐτοκράτειρα Εὐ-
δοκία καὶ ἡ Χαμένη
Εὐτυχία μοῦ ἀναφέρουν δύο
παραδείγματα ζῶων — σκύλου

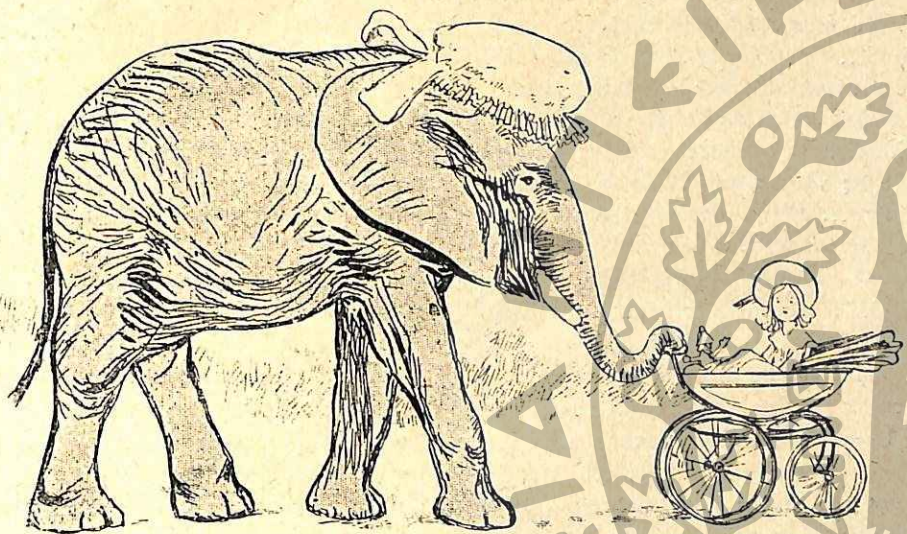
ἡ μία, γάτας ἡ ἄλλη, — τὰ ὁποῖα ἀπέθαναν ἐκ τῆς λύπης
των μετὰ τὸν θάνατον τῶν κυρίων των. Ἐπίσης καὶ τὸ
Σκαφιδάκι.

Ἰδοὺ τώρα τί εἶδεν ἡ Θοραμβευτικὴ Ἀψίς
μετὰ τὰ μάτια της: Κάποτε ἡ γάτα της εἶχε πιάσῃ ἓνα
σπουργιτάκι, τὸ ὁποῖον ἐκρατοῦσε καλὰ, φοβούμενη μὴ
τῆς φύγῃ. Ἐκεῖνο δὲν ἐκινεῖτο καθόλου, καὶ ἡ γάτα, νο-
μίσασα ὅτι εἶχε ψοφήσῃ, τὸ ἀφῆκε διὰ νὰ το φάγῃ. Τὸ
σπουργιτάκι ἐξακολουθοῦσε νὰ μένῃ ἀκίνητον, ὅταν ἐ-

ξαφνὰ ἀνοίγει τὰ πτερά του καὶ φεύγει πρὸς μεγάλῃν ἐκ-
πληξιν ὁλῶν μας καὶ πρὸς μεγάλῃν ἀπελπισίαν τῆς γά-
τας, ἡ ὁποία ἐμείνεν εἰς τὰ κρῖνα τοῦ λουτροῦ!

Ἀλλὰ ποῦ νάκοιτε διὰ τὸν σκύλον τοῦ θεοῦ τῆς
Μεδοῦσῆς; Ὁ θεὸς τῆς Μεδοῦσῆς εἶνε ἀγαπᾷ τὸ
κυνήγιον — τὸ ἀγαπᾷ ἐπίσης καὶ ὁ σκύλος του. Ἀλλ' ὁ
θεὸς τῆς Μεδοῦσῆς εἶνε ἀδέξιος κυνη-
γός καὶ ἐπιστρέφει πάντῃ μετὰ ἀδειανὸν σα-
κούλι. Τέτοιους κυνηγούς δὲν τοὺς ἀγαπᾷ
καθόλου ὁ Ἀζώρ. Καὶ ἐπὶ τέλους... μίαν
ἡμέραν ἀρνείται νὰκολουθῆσθαι τὸν κύριόν
του εἰς τὸ κυνήγι!

Πολλὰ ὥραϊα καὶ περιεργὰ παραδείγματα
ἀναφέρουν ἀκόμη: ὁ Αἰγίεύς, ὁ ὁποῖος
ἔχει μίαν γάταν, ποῦ ξεύρει νὰ ἐκδικῆται
τοὺς ἐχθρούς της — ἡ Ἀύρα τῆς Κερ-
κῦρας, ἡ ἑστρελλομένη μετὰ τὴν εὐφυίαν τοῦ
σκύλου της — ὁ Σοφορ Πιττακός
ἐπίσης, ἡ Ποιμενίς τοῦ Πηλίου,
ποῦ ἐδόθη μίαν φορὰν ἀπὸ βέβαιον κίνδυ-
νον ἐξ αἰτίας τῆς νομισθῆνης τῆς ἡμιόνου
της — τὸ Ἀγνὸ Μενεξεδάκι τοῦ ὁ-
ποῖου ἡ γάτα ἀνοίγει πολλὰς φορὰς τὸ νου-
λάπι της καὶ τῆς τρώγει τὸ γλῆκισμά της
— ὁ Ἰσημερινὸς τοῦ Κόσμου, ὁ
ὁποῖος θαυμάζει δύο ἵππους, οἱ ὁποῖοι, ἐν
ᾧ ἀλόνιζαν μετὰ ὁρμὴν, ἐστάθησαν ἐξαφνὰ,
διὰ νὰ μὴ πατήσουν τὸν ἀνθρώπον, ποῦ εἶ-
χε πέσῃ ἐμπρὸς των — τὸ Ἀσπρο Πον-
τικάκι, ὁ Φλοισβὸς τοῦ Εὐξεί-
νου, ὁ Βράχος τῆς Κρανάνης,
ἡ Κωπιδάτις Κύθου, ἡ Γλυ-
κεῖα Καρδία, ἡ Κατσαρομάλ-
ω, ἡ Πενθοῦσα Καρδία, ἡ Λί-
μνη Μαρεώτις, ἡ Χαλιδά, ἡ Εὐ-
αγγεῖα Ἀνδρέου, καὶ ἄλλοι πολλοί, οἱ ὁποῖοι
διηγούνται διάφορα κατορθώματα σκύλων — ὁ Μι-
κρὸς Γυμνασιόπαις, μετὰ ἀνέκδοτον γάτας
καὶ ἐν ἄλλοις λέοντος, κάπως ἀπίστευτα — ὁ Βασί-
λεὺς τοῦ Κατέργου, ὁ ὁποῖος ὑπεθυμίζει τὸ
ἀνέκδοτον τοῦ Δαρείου μετὰ τὸν χοιμετιδαντὴ ἵππον —
τὸ Ἑρὸν Νέφος, τὸ ὁποῖον διηγείται μάλλιν
παραμῦθι περὶ πιθήκου — ὁ Κυνηγὸς τῆς Στα-
ρῆθρας, ὁ θαυμάζων τὰς μελίσσας, αἱ ὁποῖαι βόσκουν
μύλλια μακρὰν τῶν κυνέων των, καὶ πάλιν ἐπιστρέφουν
εἰς αὐτάς — τὸ Πλοῖον τοῦ Δουνάδεως,
κατενθουσιάζον μετὰ μίαν κότταν — ἡ Μυστηριώ-
δης Φύσις, μετὰ ἀνέκδοτον λέοντος, ἡ Σιωπὴ Νύξ,

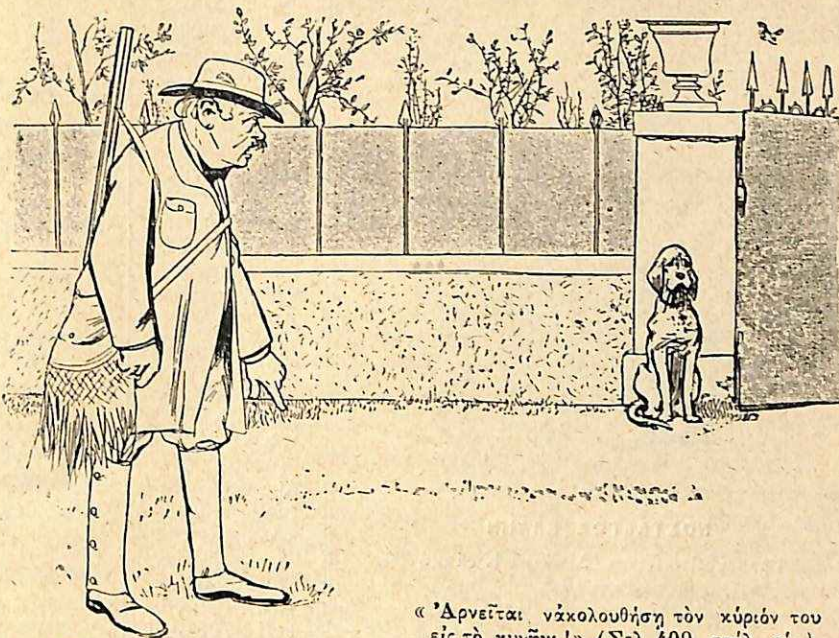
«Ἐκεῖ οἱ ἐλέφαντες ἐκτελοῦν χρέη παραμάνας.» (Σελ. 408, στήλ. 6'.)

ἐνθυμίζουσα τὴν τίγριν τοῦ Νέρωνος καὶ τὸν λέοντα
τοῦ Ἀνδρονικέως, καὶ τέλος ἡ Πικραμένη Καρ-
δοῦλα, μετὰ μίαν εὐφροσύνην οἰκονομίαν γάτων

Ἡθελα νὰ παραθέσω μερικὰ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὰς ἐ-
πιστολάς αὐτάς, αἱ ὁποῖαι εἶνε τόσον ὥραϊα, — αἱ περισ-
σότεραι, — ὥστε τὰς ἐσεβάσθην καὶ ὁ Ἀνανίας ἀλλὰ φο-
δοῦμαι μήπως ὁ χειμαρρὸς τῆς Κυριακῆς παρασύρῃ τὴν
ἄλλην ὕλην τοῦ φύλλου, καὶ ἐρχομαι εἰς τὴν ἐπιστολήν
τοῦ Ἀγγερίου.

Τὴν παραθέτω ἐδῶ ὁλόκληρον, καὶ τελειῶνω.

«Λέγουσι μερικοὶ ὅτι τὰ ζῷα δὲν ἔχουν λογικόν. Ἄλλοι
πάλιν τούναντίον· ἐγώ, ἂν μ' ἐρωτήσῃτε, εἰμαι, ἡ μάλ-
λον ἤμην, μετὰ τὴν γνώμην καὶ τῶν δύο, καὶ δὲν ἐγνώρι-
ζον τι νὰπαντήσω διὰ τὴν Κυριακὴν, ὅταν ἐξαφνὰ, ἐν ᾧ
ἐκαθήμην εἰς τὸ γραφεῖόν μου, ἀκούω ἓνα πανδαιμό-

«Ἀρνείται νὰκολουθῆσθαι τὸν κύριόν του
εἰς τὸ κυνήγι!» (Σελ. 409, στήλ. α'.)

νιον, ἓνα κακὸ, φωνές, Θεέ μου καὶ Κύριέ μου, νὰ ἐξέρ-
χονται ἀπὸ τὸ μαγειρεῖο: «Ψιτ!... Ψιτ!... ἔξω... ἔξω!...»
Πετιέμαι τρομαγμένος ἀπὸ τὸ γραφεῖόν μου καὶ, τί νὰ ἰ-
δῶ! Ὡ! Ὡ! τὴν γάτα τῆς γειτονισσᾶς μας νὰ κρα-
τᾷ εἰς τὸ στόμα της ἓνα ψάρι, καὶ ὀπίσω τὴν ὑπηρε-
τοῖά μας νὰ τὴν κυνηγᾷ μετὰ τὸ σκουπόξυλο!... Ἐγώ, — ἰ-
σως θὰ ἐπερίμενες, φιλιᾷται μου, νὰ τὴν βοηθήσῃ εἰς τὴν
σύλληψιν τοῦ κλέπτου — ὅχι, ὁλῶς διόλου, ἀλλὰ ἐμπῆκα
εἰς τὸ γραφεῖόν μου διὰ νὰπαντήσω εἰς τὴν Κυριακὴν...
«Τώρα, φιλιᾷται μου, εἰπέ μου, σὲ παρακαλῶ καὶ σύ,
δὲν ἦταν ἐξυπνὴ ἡ γάτα, καὶ μάλιστα περισσότερον ἀπὸ
τὴν ὑπηρετοῖά μας, ποῦ τὴν ξεγέλασε καὶ τῆς ἀρπάξε τὸ
ψάρι ἐμπρὸς ἀπὸ τὰ μάτια της;... Ἐγώ, τουλάχιστον,
ἐτοί νομίζω...»

«Ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἐπεισόδιον δὲν εἶ-
νε, ἔστω, καὶ τόσον ἱκανὸν διὰ νὰ
σε πείσῃ. Μοῦ ἔρχεται ἔσθῃ νοῦ
αὐτὴ τὴ στιγμή κατὰ ποῦ εἶχα δια-
βάσῃ, δὲν ἐνθυμῶμαι ἀκριβῶς ποῦ,
ὅτι δηλ. ἓνας σοφὸς καθηγητὴς τῆς
Ἀμερικῆς, κατάρθωσε νὰ μᾶθῃ εἰς
τὸ ἄλογόν του... τὸ ἀλφάβητον! καὶ
ὅχι μόνον αὐτὸ ἀλλὰ καὶ τὴν πρόσ-
θεσιν! καὶ ἀκόμη, τὸ σπουδαιότε-
ρον... νὰ γράφῃ τὸν ὀνόματός του ἔσθῃ
πίνακα!...»

«Ὅριστε λοιπὸν, ἓνα ἄλμα μέγι-
στον πρὸς τὰ ἐμπρός! νὰ γράφουν
καὶ νὰ διαβάζουν καὶ τὰ ζῷα! Τώ-
ρα πλέον δὲν μένει ἄλλο, παρὰ νὰ
περιμένουμε τὸν καιρὸν ποῦ θὰ γρά-
φουν ποιήματα καὶ διηγήματα, ποῦ
θὰ διαβάσθουν... καὶ τὴν Διάπλα-
σιν!!!... Ἀλήθεια τί ἀστεῖον!... χά-
χά! χά!... νὰ λαμβάνουν μέρος εἰς
τοὺς Διαγωνισμοὺς καὶ νὰπαντοῦν
εἰς τὰς Κυριακάς... καὶ τὰ γαῖδου-
ράκια!!... χά, χά, χά!... Τὸ συλλογίζομαι μόνον καὶ βαδίζω
τὴν κοιλίᾳ μου ἀπ' τὰ γέλια...»

Στὴν εὐτυχισμένη αὐτὴ ἐποχὴ ὅλα θὰ μεταβληθοῦν,
ἐξ ἀνάγκης πλέον· ἰδοὺ λοιπὸν πᾶς φαντάζομαι τὰ ἀπο-
τελέσματα μίαις Κυριακῆς: Ἀ. Βραβεῖον: Κύρ-Μέντιος!..
Β. Βραβεῖον: Ἀζώρ!... Γ. Βραβεῖον:... Ἡ γάτα τῆς
γειτονισσᾶς ποῦ ἀρπάξε τὸ ψάρι!... ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ»

ἐπειδὴ τὰ πλοίαρια θὰ ἔμεναν ἐκεῖ κατ' ἀνάγκην ὀλίγας ἡμέρας διὰ νάνεώσουν τὰς προμηθείας των, εἶχε καιρὸν νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν περιέργειάν του.

Οἱ ταξιδιωτὰι ἀπεβιάσθησαν καὶ κατέλυσαν εἰς τὸν οἰκίσκον, εἰς τὸν ὁποῖον εἶχε κατοικήσῃ ὁ λοχίας Μαρσιάλης. Αὐθημερὸν ἐπεσκέφθησαν τὸν διοικητὴν

συνταξιδιώτας των ! Καὶ μὲ ποῖαν ἐκπληξιν ἐπανεῖδον τὸν Παῦλον . . . τὸν ἀγαπητὸν των Παῦλον εἰς τὸν βραχίονα τοῦ Ἑλλώκ, μὲ φορέματα γυναικεῖα . . .

— Δὲν μου λέγετε, σὰς παρακαλῶ, διατὶ ἐμὰς καρεῦθῃ ἔτσι ;

— Εἶνε ἀπλούστατον διότι ὑπανδρεύθη μ' ἐμέ, ἀπεκρίθη ὁ Ἰάκωβος Ἑλλώκ.

— Πῶς ; ὑπανδρεύθητε τὸν Παῦλον Κερμῶρ ; ἀνέκραξεν ὁ κ. Φέλιπ, ἀνοίγων ὑπερμέτρως τοὺς ὀφθαλμούς.

— Ὅχι . . . ἀλλὰ τὴν δεσποινίδα Παυλίαν Κερμῶρ.

— Μπᾶ ! ἡ δεσποινὶς Παυλίνα Κερμῶρ . . . εἶπεν ὁ κ. Μεγκέλ.

— Εἶνε ἀδελφὴ τοῦ Παύλου, ἀπήντησε γελῶν ὁ Γερμανὸς Πατέρν. Βλέπετε πόσον τοῦ ὁμοιάζει ;

Τέλος τὰ πράγματα ἐξηγήθησαν, καὶ οἱ νεόνυμφοι ἐδέχθησαν τὰ θερμὰ συγχαρητήρια τῶν τριῶν φίλων των .

— Καὶ ὁ Ὀρενόκος ; . . . ἡρώτησεν ὁ Πατέρν· εὐρίσκειται ἀκόμη εἰς τὴν θέσιν του ;

— Ἐννοεῖται ! ἀπεκρίθη ὁ κύριος Μιγκέλ.

— Εἶνε αὐτὸς λοιπὸν τοῦ ὁποῖου τὰ ὕδατα ἔφεραν τὰ πλοίαριά μας μέχρι τῆς Σιέρρα - Παρίμας ;

Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην, τὰ πρόσωπα τῶν κ.κ. Φέλιπ καὶ Βαρίνα ἐσκυθρώπασαν, οἱ ὀφθαλμοὶ των ἐξέπεμψαν ἀστράπας — προμήνυμα καταιγίδος, — καὶ ἡ συζήτησις ἤρχισεν . . . Ὅχι δὲν ἦσαν σύμφωνοι, δὲν θὰ ἐσυμφωνοῦσαν ποτὲ ὁ Ἀταβαστὴς μὲ τὸν Γουαδιάρη ! Καὶ διὰ νὰ μὴν ὑποχωρήσῃ ὁ εἰς ἀπέναντι τοῦ ἄλλου, ὁ ἦσαν πρόθυμοι νὰ διακaiώσουν τὸν κ. Μιγκέλ καὶ νὰ δώσουν τὴν νίκην εἰς τὸν Ὀρενόκον .

— Ἀπαντήσατε εἰς τοῦτο κύριε, ἀνέκραξεν ὁ κ. Βαρίνας καὶ ἀρνήθητε ἂν

τολμᾶτε, ὅτι ὁ Γουαδιάρης δὲν ἐσημειώθη πολλαῖς ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ὀρενόκου εἰς τὰ ἔργα γεωγράφων.

— Ἀμαθυστέρων ἀπὸ σᾶς, κύριε ! διέκοψεν ὁ κ. Φέλιπ.

Βλέπετε, ὅτι ἡ συζήτησις ἐξετραχύνετο εὐθὺς ἀπὸ τὰς ὀλίγας λέξεις. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἦτο παράδοξον, ἀφ' οὗ καθ' ἐκάστην, ἀπὸ πρωίας μέχρι νυκτός, οἱ ἀντίπαλοι δὲν ἔκαμνον ἄλλο παρά νὰ συζητοῦν.

— Τὸ νὰ ἔχῃ τὰς πηγὰς του εἰς τὴν Σιέρρα Σουμαπᾶ τῆς Κολομβίας, ὑπέλαβεν ὁ κ. Βαρίνας, εἶνε ἀπείρως ἐντιμώτερον ἀπὸ τὸ νὰ πηγάζῃ . . . τίς οἶδεν ἀπὸ ποῦ ;

— Τίς οἶδεν ἀπὸ ποῦ ; ἀντεῖπε ζωηρῶς ὁ κ. Φέλιπ. Πῶς τολμᾶτε, κύριε, νὰ μεταχειρίζεσθε τοιαύτας ἐκφράσεις ὅταν πρόκειται περὶ τοῦ Ἀταβάπου, ὁ ὁποῖος καταβαίνει ἀπὸ τὰς πεδιάδας τοῦ Ρίου Νέγρου ; . . .

— Ἀλλὰ τὰ ὕδατα τοῦ Ἀταβάπου σας, κύριε Φέλιπ, εἶνε μελανὰ, καὶ οὔτε κατορθώνουν νὰναμιχθοῦν μὲ τὰ ὕδατα τοῦ Ὀρενόκου !

— Ἀλλὰ τὰ ὕδατα τοῦ Γουαδιάρη σας εἶνε ὑποκίτρινα, καὶ οὔτε τα διακρίνετε πλέον ἅμα περάσετε τὸν Ἀγιον Φερνάνδον !

— Ἀλλὰ ὁ Γουαδιάρης μου, κύριε Φέλιπ, εἶνε ποταμὸς κροκοδείλων· ἔχει μυριάδας ὅπως ὁ Ὀρενόκος· ἐνῶ ὁ Ἀταβάπος ἔχει ὀλωςδιόλου μικρὰ καὶ ἀσήμαντα ψαράκια, μαῦρα σὰν κι' αὐτόν ! Ἐπειτα στείλατε πλοῖα εἰς τὸν Ἀταβάπον σας, κύριε Φέλιπ, καὶ θὰ ἰδῇτε πόσον οὐκ προχωρήσουν . . . ἐν' ᾧ τὰ πλοῖα τοῦ Γουαδιάρη τὸν ἀναπλέουν εἰς διάστημα χιλίων μιλίων καὶ ἀκόμη περισσότερον !

— Τὶ σημαίνει αὐτὸ ; Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι εἴμεθα ὁ ὑδρογραφικὸς δεσμὸς μεταξὺ Ἀμαζονίας καὶ Βενεζουέλας.

— Καὶ ἡμεῖς μεταξὺ Βενεζουέλας καὶ Κολομβίας !

— Ὅχι δὲ ! διὰ τὴν συγκοινωνίαν αὐτὴν μήπως δὲν ἔχετε τὸν Ἀπούρην ; — Καὶ σεῖς . . . μήπως δὲν ἔχετε τὸν Κασσιλιάρην ;

— Ὁ Γουαδιάρης σας δὲν ἔχει οὔτε χειλῶνες !

— Ὁ Ἀταβάπος σας δὲν ἔχει οὔτε κουνούπια !

— Ἐπὶ τέλους ὁ Γουαδιάρης χύνεται εἰς τὸν Ἀταβάπον . . . καὶ ἐδῶ μάλιστα . . . κατὰ τὴν γνώμην ὅλου τοῦ κόσμου.

— Ὅχι ! ὁ Ἀταβάπος χύνεται εἰς τὸν Γουαδιάρη ! . . . Αὐτὸ ὅλοι οἱ τίμιοι ἄνθρωποι το λέγουσι !

Ἐν ᾧ ἀντηλλάσσοντο οἱ μῦδροι οὗτοι ὁ κ. Μιγκέλ ἐξηκολούθει νὰ μειδιᾷ, ἀφίνων ἡσύχως τὸν Ὀρενόκον νὰ ρεῖ ἀπὸ τῆς Σιέρρας Παρίμας, νὰ διανύῃ τὰ διαχιλίας καὶ πεντακόσια χιλιόμετρα του,

καὶ νὰ χύνεται διὰ πεντήκοντα βραχιόνων εἰς τὸν Ἀτλαντικόν . . .

Ἐν τούτοις αἱ προετοιμασίαι ἐπροχώρουν. Τὰ πλοίαρια, ἐπιθεωρηθέντα, ἐπισκευασθέντα ἐφοδισθέντα μὲ τρόφιμα, ἦσαν ἑτοιμα πρὸς ἀπόπλουν διὰ τὴν 9 Ἰανουαρίου.

Ὁ Ἰάκωβος καὶ ἡ Παυλίνα Ἑλλώκ ἔγραψαν τότε πρὸς τὸν πατέρα των ἐπιστολήν, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ἐλησμόνησαν νὰναφέρουν οὔτε τὸν λοχίαν Μαρσιάλην οὔτε τὸν μικρὸν Ἰνδόν. Ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ θὰ ἐφθάνει εἰς Σάντα - Ζουάναν διὰ τινος τῶν ἐμπόρων, οἱ ὅποιοι συνήθως ἀναπλέουν τὸν ποταμὸν περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς βροχερᾶς ἐποχῆς.

Τὴν παρμονὴν τῆς ἀναχωρήσεως, οἱ ταξιδιωτὰι μετέβησαν τελευταίαν φορὰν εἰς τοῦ διοικητοῦ. Κατὰ τὴν ἐσπερίδα ταύτην ἐγένιν ἀντικωχή, καὶ ἡ ὑδρογραφικὴ συζήτησις δὲν ἐπανελήφθη. Ὅχι ὅτι εἶχεν ἐξαντληθῇ, ἀλλ' οἱ συζητῆται εἶχον ἐμπρός των μὴνας καὶ ἔτη διὰ νὰ τὴν ἐξακολουθήσουν.

— Λοιπὸν, κύριε Μιγκέλ, ἡρώτησεν ἡ Παυλίνα, ἡ Μαριπάρη σας δὲν θὰ συνοδεύσῃ τὴν Γαλλινέτταν καὶ τὴν Μορίσκην ;

— Καθὼς φαίνεται. ὅχι, κυρία μου, ἀπήντησεν ὁ κ. Μιγκέλ, ἀρκετὰ στενωχωρημένους ἄλλως τε, διότι θὰ παρετείνετο ἡ διανομή του παρὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Γουαδιάρη καὶ τοῦ Ἀταβάπου.

— Ἐχουμεν νὰ καθαρίσωμεν ἀκόμη μερικὰ σπουδαῖα σημεῖα . . . ἐδῆλωσεν ὁ κ. Βαρίνας.

— Καὶ νὰ κάμωμεν ἐρεύνας . . . προσέθεσεν ὁ Φέλιπ.

— Τότε λοιπὸν καλὴν ἐντάμωσιν, κύριοι . . . εἶπεν ὁ Ἰάκωβος Ἑλλώκ.

— Καλὴν ἀντάμωσιν ; . . . ἡρώτησεν ὁ Μιγκέλ.

— Μάλιστα . . . ἀπεκρίθη ὁ Γερμανὸς Πατέρν . . . εἰς τὸν Ἀγιον Φερνάνδον . . . ὅταν θὰ ξαναπεράσωμεν . . . μετὰ ἑξ μῆνας . . . διότι δὲν εἶνε πιθανόν ὅτι θὰ ἔχῃ τελειώσῃ τὸ ἀτελείωτον ζήτημα τοῦ Ὀρενόκου . . .

Τὴν ἐπαύριον, 9 Ἰανουαρίου, οἱ ταξιδιωτὰι, ἀποχαιρετίζαντες τὸν διοικητὴν, τὸν κ. Μιγκέλ καὶ τοὺς συντρόφους του, ἐπεβιάσθησαν, καὶ τὰ πλοίαρια, παρασυρόμενα ὑπὸ τοῦ ρεύματος τοῦ ποταμοῦ, Ὀρενόκου, Γουαδιάρη ἢ Ἀταβάπου, ἀδιάφορον ! — ἀπεμακρύνθησαν μὲ μεγάλην ταχύτητα.

Μετὰ μίαν ὥραν, ἡ Παυλίνα ἐπανεῖδε τὸ μέρος, ὅπου τὰ πλοίαρια εἶχον ναυαγήσῃ, τὴν θέσιν ἀκριδῶς ὅπου ὁ Ἰάκωβος Ἑλλώκ τὴν εἶχε σώσῃ μὲ κίνδυνον τῆς ιδίας του ζωῆς, κατὰ τὸν τρομερὸν ἐκείνον σωματικόν.

— Ναί, Παυλίνα μου . . . εἶπεν ὁ Ἰάκωβος, ἐδῶ ἦτο . . .

— Καὶ ἐδῶ, Ἰακωβέ μου, σοῦ ἦλθεν

ἡ ιδέα νὰ μὴν ἐγκαταλείψῃς τὸν ἀγαπητὸν σου Παῦλον . . . νὰ τον συνοδεύσῃς μέχρι τέλους . . .

— Καὶ ποῖος δὲν ἔμεινεν εὐχαριστημένος ; . . . ἀνέκραξεν ὁ Γερμανὸς Πατέρν. Ἀ, ὁ λοχίας Μαρσιάλης ! Βέβαια δὲν ἦτο καθόλου εὐχαριστημένος ὁ θεὸς τοῦ ἀνεψιοῦ του !

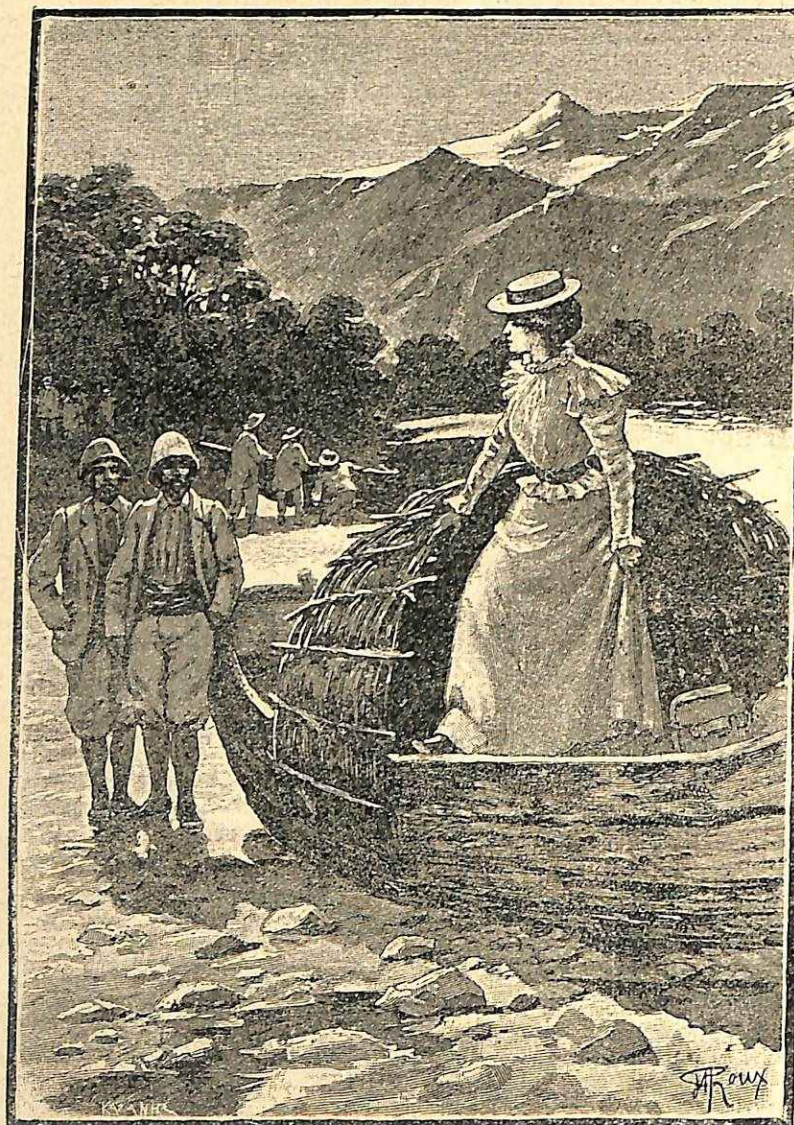
Τὰς ἀκολουθοῦσας ἡμέρας, τὰ πλοίαρια, βοηθούμενα ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, διήγυσαν μεγάλα διαστήματα εἰς ὀλίγον σχετικῶς χρόνον· διήλθον χωρὶς πολλὴν δυσκολίαν τὰ στενὰ τῆς Ἀτούρης, ἀντιπαρήλθον τὸ στόμιον τοῦ Μέτα, ἀφῆκαν ὀπίσω τὴν

ποῖαν ἀγαλλίασιν εἰλικρινῇ τοὺς συνεχάρη διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ταξιδίου των, τὸ ὁποῖον εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀνέυρεσιν τοῦ συνταγματάρχου καὶ . . . τὰ ἐπίλοιπα . . .

Εἰς τὴν Οὐρβάναν, τὰ πλοίαρια ἀνένευσαν τὰς προμηθείας των διὰ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ ταξιδίου.

— Θυμᾶσθε ἐδῶ τὰς χελῶνες ; ἀνέκραξεν ὁ Γερμανὸς Πατέρν. Χιλιάδες χελιδνῶν ! . . .

— Εἰς τὸ χωρίον αὐτὸ συνηντήθημεν διὰ πρώτην φορὰν, κύριε Πατέρν, εἶπεν ἡ Παυλίνα.

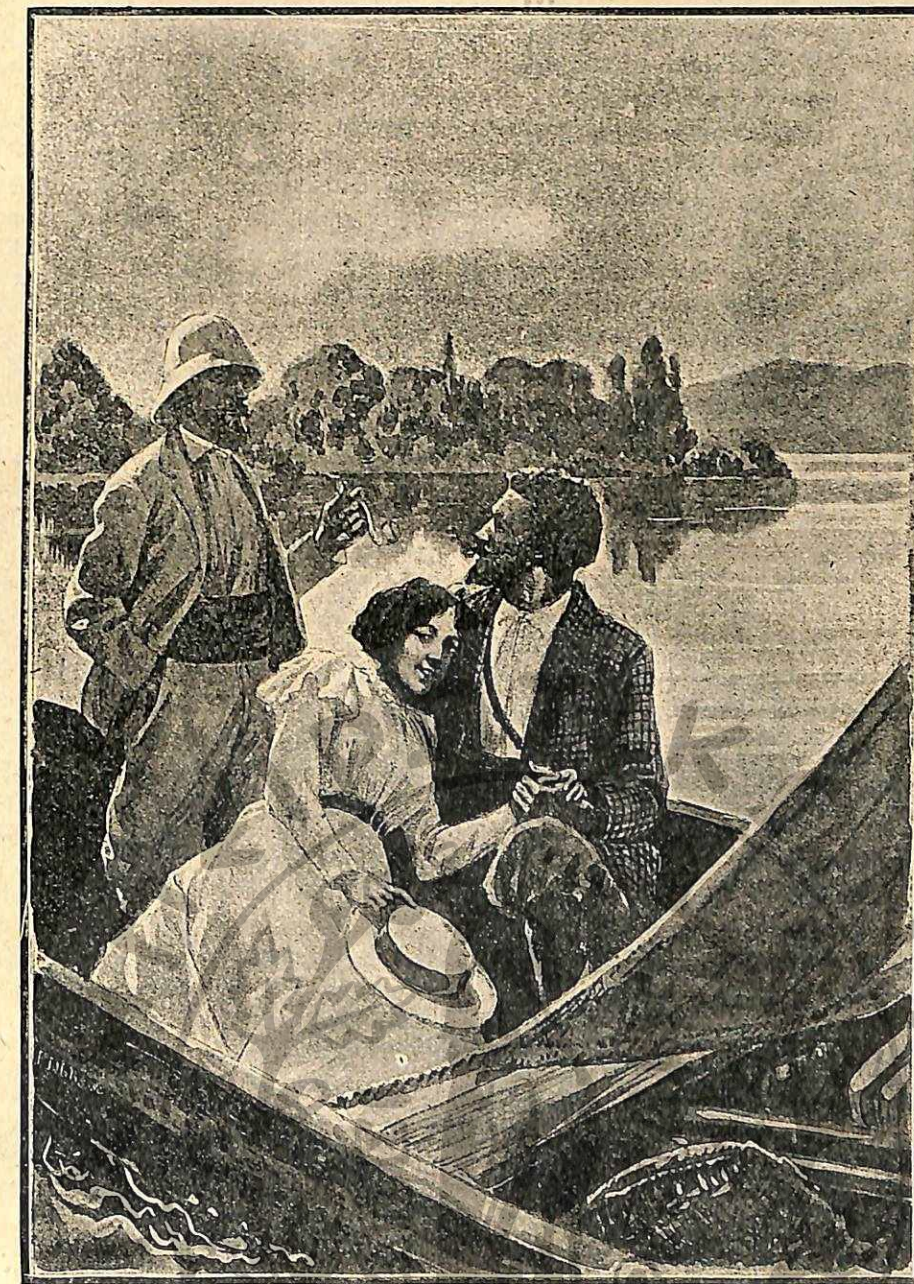

«Χαριτωμένη καὶ ὡς ἀγόρι, χαριτωμένη καὶ ὡς κόρη!» (Σελ. 402, στήλ. α'.)

ὁ ὁποῖος ἔμαθε μετ' εὐχαριστήσεως ὅλα τὰ λαβόντα χώραν εἰς Σάντα Ζουάναν, — τόσον τὴν καταστροφὴν τῆς συμμορίας τοῦ Ἀλφονζῆ, ὅσον καὶ τὸ εὐτυχὲς πέρας τοῦ ταξιδίου· τοὺς ἐπληροφόρησε δὲ ὅτι οἱ τρεῖς γεωγράφοι ἐξηκολούθουν νὰ μένουν ἐκεῖ, — ὁποῖα ἐκπληξίς ! — συζητοῦντες ἀκόμη περὶ τῶν τριῶν ποταμῶν καὶ τόσον ἀσύμφωνοι, ὅσον καὶ εἰς τὴν ἀρχήν !

Τρόντι τὴν ἰδίαν ἐσπέραν, οἱ ἐπιβάται τῆς Γαλλινέττας καὶ τῆς Μορίσκης καὶ ἔλαβον τὴν εὐχαρίστησιν νὰ θλιψουν τὰς χεῖρας τῶν τριῶν ἐπιβατῶν τῆς Μαριπάρης .

Μετὰ πόσης χαρᾶς ὁ κ. Μιγκέλ καὶ οἱ σύντροφοί του ἐδεξιώθησαν τοὺς

«Καὶ ποῖος δὲν ἔμεινεν εὐχαριστημένος ; . . . ἀνέκραξεν ὁ Γερμανὸς Πατέρν.» (Σελ. 413 στήλ. β'.)

πολίχνην Καρίδην καὶ ἐφθασαν εἰς τὴν Τίγρην, τὸ κτήμα τοῦ κ. Μιχαηλά. Ἐδῶ οἱ ταξιδιωτὰι ἐξέπληρωσαν τὴν ὑπόσχασίν των, καὶ ἀποβιβάσαντες ἐρίλοξενήθησαν ἐπὶ εἰκοσιτέσσαρας ὥρας ὑπὸ τοῦ λαμπροῦ τούτου ἀνθρώπου. Καὶ μὲ

Χάρη εἰς τὰ καλὰ ὁσπράδια, πρὸς τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ εἴμεθα εὐγνώμονες, εἶπεν ὁ Ἰάκωβος Ἑλλώκ.

— Βεβαίως ! καὶ θὰ τοὺς δεῖξωμεν τὴν εὐγνωμοσύνην μας, τρώγοντες τα με πολλὴν ὄρεσιν ! προσέθεσεν ὁ Πατέρν.

Τέλος, τὴν 25 Ἰανουαρίου, τὰ πλοιά-
ρια ἔφθασαν εἰς Καϊκάραν.

Ἐδῶ ὁ Ἰάκωβος Ἑλλώκ, ἡ Παυλίνα
καὶ ὁ Γερμανὸς Πατέρν ἀπεχωρίσθησαν
τοὺς κυβερνήτας καὶ τοὺς ναύτας τῶν
πλοιαρίων των, εὐχαριστήσαντες αὐτοὺς
θερμότατα διὰ τὸν ζήλον καὶ τὴν ἀφο-
σίωσίν των.

Ἀπὸ τὴν Καϊκάραν, τὸ ἀτμόπλοιο
τοῦ Ἀπούρη μετέφερε τοὺς ταξιδιώτας

μετὰ διήμερον πλοῦν εἰς Βολιβάρην, ὁ-
πόθεν ὁ σιδηρόδρομος τοὺς μετέφερεν εἰς
Καρακάσιν.

Μετὰ δέκα ἡμέρας εὐρίσκοντο εἰς τὴν
Ἀδάναν, παρὰ τῇ οἰκογενεῖᾳ Ἑρεδιᾶ.
καὶ μετὰ εἰκοσιπέντε ἡμέρας εἰς τὴν Εὐ-
ρώπην, Γαλλίαν, Βρετάνην, Σαίν-Να-
ζαίρ, Νάντην.

Τότε ὁ Γερμανὸς Πατέρν εἶπε:

— Ἐσῦρεῖς, Ἰάκωβε, ὅτι διηγύσαμεν

πέντε χιλιάδες μίλια ἐπὶ τοῦ Ὀρενό-
κου; . . . Δέν σου ἐφάνη κάπως μακρὺ
αὐτὸ τὸ ταξίδι;

— Ὅχι εἰς τὴν ἐπιστροφήν! ἀπήντη-
σεν ὁ Ἰάκωβος Ἑλλώκ, ὁ ὁποῖος ἐκύττα-
ξε τὴν Παυλίαν, εὐτυχῇ καὶ μεριδιῶσαν.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΕΛΟΣ

ΤΟΥ «ΘΑΥΜΑΣΙΟΥ ΟΡΕΝΟΚΟΥ»

ΤΑ ΝΕΑ ΤΟΥ 1902

Τὸ Μέγα Δάδος — Ἡ Βοεροπούλα. — Ὁ Ἄσωτος Υἱός. — Ὁ Φασουλάκης
Δὸν Κιχώτης. — Ἡ κυρία Τρομάρα. — Ὁ παράφορος Ἀχιλλεύς, κτλ.

ΓΑΠΗΤΟΙ μου φίλοι,

Σήμερον τελειῶν τὸ 23ον ἔ-
τος μου. καὶ ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς
φύλλου εἰσερχομαι εἰς τὸ 24ον.

Τὸ ἔτος 1902 εἶνε λοιπὸν ἡ
παραμονὴ τῆς Εἰκοσιπενταετη-
ριδος μου. Ἐν ἔτος ἀκόμη, καὶ ἡ
Διάπλασίς σας ἐορτάζει τὸ πρῶ-
τον τῆς Ἰωβιλικῆς, τὸν πρῶτον
τῆς Σταθμὸν εἰς τὴν μακρὰν
αὐτὴν σταδιοδρομίαν, — διότι συμ-

πληρῶναι αἰσίως ὁλόκληρον Τέταρτον
Αἰῶνος, ἀφότου ἤρχισε νὰ ἐκδίδεται, νὰ
ἐπισκέπτεται τὰς ἑλληνικὰς οἰκογε-
νείας, νὰ χαραποῖ, νὰ τέρπει, νὰ διδά-
σκει, νὰ μορφῶνι τοὺς Ἑλληνοπαῖδας...

Καὶ τὸ ἔτος 1902, κατὰ τὸ ὅποιον θὰ προετοιμασθῶμεν
διὰ τὴν Μεγάλην Ἑορτήν, πρέπει νὰ εἶνε τοιοῦτον. ὥστε νὰ
ἐλκύσῃ καὶ νὰ ἐνθουσιάσῃ περισσότερον παντὸς ἄλλου τοὺς
φίλους μας συνδρομητάς, νὰ τοὺς φανατίσῃ, νὰ τοὺς κάμῃ
νὰ διαδῶσιν παντοῦ τὴν ἀγάπην τῆς Διαπλάσεως, νὰ προσ-
ηλυτίσουν καὶ ἄλλους πολλοὺς εἰς τὴν οἰκογενεῖάν μας, νὰ
ξεσπαθώσουν μετὰ θερμότερου ζήλου, ναυξήσουν, νὰ πολυ-
πλασιασθῶν, οὕτως ὥστε ἡ ἐρχομένη Εἰκοσιπενταετηρίς νὰ
ἐορτασθῇ ὑπὸ μεγάλου πλήθους Ἑλληνοπαίδων καὶ νὰ λά-
βῃ χαρακτῆρα ἀληθῶς πάνδημον καὶ πανελληνιον.

Ἀλλ' ἰδοὺ ὁ Διαγωνισμὸς τοῦ Ξεσπαθώματος, τὸν ὅποιον
ἱδρύσα ὡς πρώτην καινοτομίαν τοῦ 1902, καὶ ἀπὸ τὸν ὅποιον
ἐμποροῦμεν νὰ ἐλπίζωμεν πολλά. . . Δι' αὐτὸ ὅμως δὲν
ἀρκοῦν τὰ βραβεῖα, τὰ ὁποῖα ἐπροκήρυξα. Πρέπει καὶ ὁ νέ-
ος τόμος τοῦ 1902 νὰ εἶνε τόσον ἐκτακτός, τόσον ὠραῖος, τό-
σον ἐλκυστικός, ὥστε εὐθὺς, εἰς τὴν πρώτην πρότασιν, εἰς
τὴν πρώτην πρόσκλησιν νὰ ὑπεῖκουν πρόθυμοι οἱ ὑποψήφιοι
συνδρομηταί, καὶ τὸ ἔργον τῶν ξέσπαθωμένων φίλων
μας νὰ διευκολύνεται. Πρέπει δηλαδὴ ὁ τόμος τοῦ 1902
νὰ εἶνε τόσον ἐνδιαφέρων εἰς ὕλην, εἰς εἰκόνας, εἰς κινήσιν,
εἰς ζωὴν, ὥστε ἀντὶ νὰ παρακαλοῦνται οἱ νέοι συνδρομηταί,
νὰ παρακαλοῦν αὐτοί.

Τὸ πρόγραμμά μου ἀνέκαθεν εἶνε: καὶ θὲ τὸ μὲν ὅσον ὡ-
ς τὸ πρῶτον προοριζομένου. Ἀλλ' ὁ τόμος τοῦ
1902 θὰ εἶνε ἀνώτερος κατὰ πολὺ. Περὶ τούτου εἰμπορεῖτε
νὰ κρίνετε ἀπὸ τὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα θὰ δημοσιεύσω.

Εἶνε τὰ ἑξῆς:

Α' — ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΑΣΟΣ, τὸ νεώτατον μυθιστόρημα τοῦ
Ἰουλίου Βέρν, μετὰ τὰς θαυμασίας εἰκόνας τοῦ Roux,

κατὰ μετάφρασιν τοῦ κ. Γρηγορίου Ξενοπούλου. — Ἐκινδύ-
νεύσαμεν νὰ μὴ ἔχωμεν φέτος μυθιστόρημα τοῦ Ἰουλίου Βέρν
.. Οἱ ἱατροὶ ἔδιδον πολὺ ἀνησυχαστικὰς πληροφορίας περὶ τῆς
υγείας τοῦ γηραιοῦ συγγραφέως, ὁ ὁποῖος παρ' ὀλίγον νὰ χάσῃ
τὴν ὄρασιν. Ἀλλ' ὅποια εὐτυχία! Ἡ ἰσχυρὰ του καρδία ἐνί-
κησεν, ἡ υγεία του ἀποκατεστάθη, καὶ ἀντὶ ἐνός, ὁ Ἰούλιος
Βέρν προσέφερε φέτος δύο μυθιστορήματα εἰς τοὺς ἀπειροπλη-
θεῖς ἀναγνώστας καὶ θαυμαστάς του. Ἐν ἐξ αὐτῶν, — φέρει τὸν
ἀριθμὸν 89 εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἔργων τοῦ γνωστοτάτου
τούτου συγγραφέως, — εἶνε τὸ Μέγα Δάδος, τὸ ὁποῖον
θαπολαύσετε φέτος. Γάλλος κριτικός, γράφων περὶ αὐτοῦ,
εἶπεν: «Ἄν ὁ Ἰούλιος Βέρν δὲν βλέπῃ ὅπως ἔδλεπεν ὅταν
ἦτο τριακονταετής, γράφει ὅμως καὶ σκέπτεται ὅπως καὶ
κατὰ τὴν ἡλικίαν ἐκείνην. Καὶ τῶντι τὸ Μέγα Δάδος
ἀποδεικνύει ὅτι ἡ φαντασία τοῦ μεγάλου συγγραφέως νεάζει
ἀκμαία καὶ θαυμαστή. Συντομώτερον τοῦ «Ὀρενόκου», χω-
ρὶς μεγάλας περιγραφὰς — κουραστικὰς διὰ νεαροὺς ἀνα-
γνώστας, — τὸ μυθιστόρημα τοῦτο διακρίνεται διὰ τὰς πε-
ριπετείας του, διὰ τὰ ἐπεισόδια του, διὰ τὴν γοργότητά του,
καὶ κινεῖ τὸ ἐνδιαφέρον εὐθὺς ἀπὸ τὰ πρῶτα κεφάλαια. Μὰς
ἀποκαλύπτει τὰ μυστήρια ἐνός ἀπεράντου δάσους τῆς Ἀ-
φρικῆς, τὸ ὅποιον διασχίζουν τέσσαρες τολμηροὶ ταξιδιω-
ται, πεζῇ, ἐξαναγκασθέντες εἰς τοῦτο ὑπὸ ἀγέλης ἐλεφάν-
των, ἡ ὁποία συνέτριψε τὰ ἀμάξια των καὶ διεσκόρπισε τὸ
κερβάνιον των. . . Εἰς τὸ δάσος ἀπαντοῦν τὸν δόκτωρα Γιο-
χάουζεν, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἐγκατασταθῇ ἐκεῖ μέσα εἰς ἓνα ὑψι-
λινον κλωδόν, διὰ νὰ μελετήσῃ τὴν γλῶσσαν τῶν πιθήκων,
καὶ αἰχμαλωτίζονται ὑπὸ ὀρδῆς ἀγρίων, ἀνθρωποπιθήκων ἢ
πιθηκοανθρώπων, καὶ μεταφέρονται εἰς τὸ ἐν ἀέριον
χωρίον των, καὶ . . . Ἀλλὰ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ σὰς
τα εἶπω ὅλα! Περιμένετε ὀλίγον, καὶ θὰ μου εἰπῇτε ἂν
ἀνεγνώσατε ποτὲ περιεργότερον μυθιστόρημα.

Β'. — Η ΒΟΕΡΟΠΟΥΛΑ, μυθιστόρημα τοῦ Παύλου
Ρολάν, μετὰ καλλιτεχνικωτάτας εἰκόνας τοῦ Bertrand, κατὰ
μετάφρασιν τοῦ κ. Κίμωνος Ἀλκίδου. — Ὁ πόλεμος τοῦ
Τρανσβάαλ, ὁ ὁποῖος μὰς συγκινεῖ ἐπὶ δύο ἡδὲ ἔτη, ἔχει πολ-
λοὺς ἥρωας νὰ ἐπιδείξῃ, Βόερ ἢ Ἀγγλους, ἄνδρας ἢ γυ-
ναῖκας, μεγάλους ἢ μικροὺς. Ἀλλ' ὁ ἥρωϊσμός καὶ ἡ φιλο-
πατρία τῆς μικρᾶς Βοεροπούλας, τῆς ἡρώιδος τοῦ μυθιστο-
ρήματος Γουίλελμίνας, δὲν ἔχει ἐφάμιλλον οὔτε εἰς αὐτὸν
τὸν πόλεμον, οὔτε ἴσως εἰς κανένα ἄλλον. Μόνη, μετὰ μίαν
σκύλλαν καὶ μ' ἓνα νεαρὸν λέοντα, τιθασειμένον, ἡ Γουί-
λελμίνα κάμνει θαύματα. Καὶ μετὰ πόσῃ τέχνῃ μὰς τὴν πα-
ρουσιάζει ὁ συγγραφεὺς! Μὲ τί ζωηρὸν ὕψος διηγῆται τὰς
ἀνηκούστους περιπετείας τῆς! Ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων δρώντων
προσώπων, πόσον περιεργοὶ καὶ πάλμῳδες αἱ περιπέτειαι!

Τί φοβερά ἐκείνη ἡ ἐκδρομὴ εἰς τὸ χωρίον τῶν Ζουλού, πρὸς
ἀπελευθέρωσιν δύο μικρῶν αἰχμαλώτων! . . . Ἐξοχον, συγκι-
νητικώτατον μυθιστόρημα! Εἶμαι βεβαία ὅτι αἱ σελίδες του
θα βραχοῦν μετὰ θερμότερα δάκρυα, καὶ ὅτι αἱ καρδίαι τῶν
φίλων μου θὰ αἰσθανθοῦν τοὺς παλμούς τῶν εὐγενεστέρων,
τῶν ἱερωτέρων αἰσθημάτων! . . .

Γ'. — Ο ΑΣΩΤΟΣ ΥΙΟΣ, μυθιστόρημα τοῦ Λουδοβίκου Μορέν,
συγγραφεὺς συγχρόνως καὶ ζωγράφος, ἔγραψεν αὐτὸ τὸ μυθι-
στόρημα καὶ το εἰκονογράφησε τόσον ἀρθῶς καὶ λαμπρῶς,
ὥστε δὲν ἤξεύρει κανεὶς τί νὰ πρωτοθυμῶσῃ, τὸ κείμενον
ἢ τὰς εἰκόνας! Εἶνε εὐφύεστατον, ζωηρότατον, ἀστείότατον.
Κλίσσει κανεὶς . . . ἀπὸ τὰ γέλια, ὅταν το διαβάσῃ. Καὶ πραγμα-
τικῶς, μὰς ἐχρειάζετο ἐν τοιοῦτον ἔργον παιδρὸν, διὰ νὰ γε-
λάσωμεν, ἔπειτα ἀπὸ τὰς τυγχινήσεις τῆς Βοεροπούλας.
Σὰς προλέγω ὅμως, ὅτι εἰς τὸ τέλος θὰ δακρύσετε ἀληθινῶς,
διότι εἰς τὸ τέλος ὁ Ἄσωτος Υἱὸς γίνεταί καὶ αὐτὸς
συγκινητικός. Εἶνε ἡ ἱστορία ἐνός εὐγενόπαιδος πολὺ ζωηροῦ
καὶ φιλοδόξου, ὁ ὁποῖος ζητεῖ ἀπὸ τὸν πατέρα του αὐθαδῶς
τὸ μερίδιον τῆς κληρονομίας του, καὶ ἀπέρχεται εἰς ἀναζή-
τησιν μέλλοντος. Ἀλλὰ πρῶτα εἰς τὸ Παρίσι καὶ ἔπειτα εἰς
τὴν Βενετίαν, — ὅπου παρευρισκόμεθα εἰς τὰ θαυμάσια καρ-
ναβάλια τῆς. — ὁ μικρὸς εὐγενὴς ἐξοδεύει ἀφειδῶς τὰ χρή-
ματά του εἰς διασκεδάσεις, καὶ συγχρόνως πίπτει εἰς χεῖρας
κατεργαρέων, οἱ ὁποῖοι τον ραδιοῦργοῦν, τὸν περιπαίζου-
ν, καὶ τον ἀναγκάζου νὰ ἐπιστρέψῃ πεινρὸς εἰς τὴν πα-
τρίδα του. . . Ὅπως ὁ Ἄσωτος υἱὸς τοῦ Εὐαγγελίου, καταντᾷ
καὶ ὁ ἥρωας μας εἰς τὴν ἀθλιότητα, ὥστε βόσκει χοίρους
καὶ ποθεῖ νὰ χορτασθῇ μετὰ ξυλοκέρατα, τὰ ὁποῖα ἐτρωγόν . . .
Τότε ἀποφασίζει νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν πατέρα του καὶ νὰ πέσῃ
εἰς τοὺς πόδας του. . . Ἀλλὰ θὰ τον δεχθῇ, θὰ τον συγχω-
ρῇ; . . . Ὡ, τί αγωνιώδεις καὶ συγκινητικαὶ σελίδες! Ἀλλ'
ἔως νὰ φθάσωμεν εἰς αὐτάς, ἀπὸ πόσας ἄλλας παιδράς θὰ
περάσωμεν, πόσα κωμικὰ ἐπεισόδια καὶ περιπετείας θὰ μας

διηγηθῇ ὁ συγγραφεὺς μετὰ τὸ παιδρὸν ὕψος του καὶ τὰς φαι-
δρῶτάς του εἰκόνας!

Δ'. — Ο ΦΑΣΟΥΛΑΚΗΣ ΔΟΝ ΚΙΧΩΤΗΣ, ἀνάνυσμα
διὰ πολὺ μικρὰ παιδία, εἰκονογραφημένον. — Ἡ Κυρὰ-Μάρθα,
διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὰ καλὰ τῆς παιδίᾳ, ἀπεφάσισε φέτος νὰ
τα βλέπῃ καὶ θὲ εἰς ὁμάδα τακτικὰ καὶ νὰ τοὺς
διηγῇ τὴν ἱστορίαν τῆς. Θὰ τοὺς διηγηθῇ πολλὰς ἱστο-
ρίας μετὰ ὠραίας εἰκόνας, καὶ ἡ πρώτη ἐξ αὐτῶν θὰ εἶνε μία
νέα ἱστορία τοῦ παλαιοῦ μας φίλου Φασουλάκη, ὁ ὁποῖος
διαβάσει τὸν Δὸν-Κιχώτην, καὶ ἀποφασίζει νὰ τον μιμηθῇ.
Φαντασθῇτε πλέον τί γίνεται! Ἀ, σὰς βεβαίῳ ὅτι καὶ οἱ
μεγάλοι θὰ διαβάσουν εὐχαρίστως τὸν μικρὸν Δὸν Κιχώτην.
— Ἐπειτα ἡ Κυρὰ-Μάρθα θὰ σας διηγηθῇ κατὰ σειρὰν τὴν
Κυρίαν Τρομάραν, τὸν Παράφορον Ἀχιλλέα
καὶ ἀκόμη μίαν ἢ δύο ἱστορίας, ἀλλὰ περὶ αὐτῶν δὲν ἠθέ-
λησε νὰ μου εἶπῃ, διότι, λέγει, δὲν εἶνε ἀκριβὴς καὶρός.

Διὰ τὰ ἄλλα, δὲν ἔχω τόπον νὰ ἐκταθῶ. Ἀρκεῖ νὰ σας
εἶπω, ὅτι θὰ δημοσιεύω **Μαγικὰς Εἰκόνας** συγχρότατα (ἅπαξ
καὶ ἴσως δις τοῦ μηνός), ὅτι ὁ κ. Φαίδων σὰς ἐτοιμάζει τὰς
Ἀθηναϊκὰς Ἐπιστολάς του καὶ ἄλλα διάφορα, ὅτι οἱ λοι-
ποὶ συνεργαταί μου ἔχουν ἐτοιμα διηγήματα, ποιήματα, κω-
μωδίας, δραματὰ καὶ χίλια ἄλλα, ὅτι θὰ προκηρύξωμεν πλῆθος
Διαγωνισμῶν, ὅτι θὰ ἔχωμεν ζωηροτάτην Ἀλληλογραφίαν
καί . . . δὲν πιστεύω νὰ θέλετε ἄλλα, διὰ νὰ πεισθῇτε ὅτι ὁ
τόμος τοῦ 1902 θὰ εἶνε πραγματικῶς ἐξοχος καὶ κατὰ πολὺ
ἀνώτερος ὅλων τῶν προηγουμένων. Σεῖς δὲ οἱ ξέσπαθω-
μένοι, ἡμπορεῖτε τώρα νὰ εἰπῇτε εἰς τοὺς φίλους σας τί
θὰ περιέχῃ φέτος ἡ Διάπλασις, καὶ ἄς ἀντισταθῶν πλέον
ἂν ἔχουν τὴν δύναμιν, καὶ ἄς μὴν ἐγγράφω ἀμέσως συν-
δρομηταί! Δέν σας φαίνεται ἀδύνατον; Κρίνατε ἀπὸ τὸν
ἐαυτὸν σας. Δέν θὰ ἐκάνετε ἐπανάστασιν, ἂν σας ἔλεγον ἐ-
ξαφνα οἱ γονεῖς σας, — χάριν ἀστείότητος ἢ πρὸς τιμωρίαν,
— ὅτι δέν θὰ σας ἐγγράφω φέτος εἰς τὴν Διάπλαιν;

Καὶ τώρα, ἀγαπητοί μου, σὰς ἀσπάζομαι ὅλους καὶ ὅλας
ἐκ ψυχῆς, καὶ σας εὐχομαι μετὰ υγείαν καὶ εὐτυχίαν τὰς Ἑορ-
τὰς καὶ τὸ Νέον Ἔτος.

Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ

Ο ΑΝΕΨΙΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ' (Συνέχεια)

— Ἀγαπητὲ ἀνεψιέ, εἶπε τότε ὁ βα-
σιλεὺς, μὰς ἠπάτησαν μετὰ μίαν ψευδῇ ἀ-
ναφορὰν περὶ σοῦ, ἀλλ' ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος
τὸν ἔκαμε θὰ τιμωρηθῇ. Ἀπόψε θὰ σε
ἀποχαιρετίσωμεν, ἀλλὰ δι' ὀλίγας ἡμέ-
ρας. Ἡ βασίλισσα καὶ ἐγὼ θὰ ἐπιστρέ-
ψωμεν αὐριον τὸ πρῶτον εἰς τὰ ἀνάκτορα
τῆς Βλασιᾶς. Σὺ θὰ μένῃς ἀκόμη ὀλίγον
ἐδῶ, ἔως νὰ ἐτοιμασθῶν αἱ στολαὶ τῶν
ἀνδρῶν τῆς ἀκολουθίας σου, καὶ τὰ λοιπὰ
ἀπαραίτητα διὰ τὴν ἐπίσημον ἡγεμονικὴν
ἀναφορὰν σου εἰς τὴν αὐλὴν μας. . . Γάστῶν
εἰσδόν σου εἰς τὴν αὐλὴν μας, εἶνε ἡ τελευ-
τὰ Φουᾶ, ἀγαπητὲ ἀνεψιέ, εἶνε ἡ τελευ-
ταία φορὰ πού σε προσαγορεύω μετὰ τὸ ὀ-
νομα τοῦτο. γονάτισε, διὰ νὰ δεχθῇς τοὺς
τίτλους, τοὺς ὁποῖους δὲν ἤθελα πρὶν νὰ
σου χορηγήσω, νομίζων ὅτι εἶσαι ἀνάξιος
αὐτῶν, ἐξ αἰτίας κάποιου, τὸν ὁποῖον θὰ τι-
μωρήσωμεν. Τώρα ἐγέρθητι, Γάστῶν, δούξ
τοῦ Νεμούρ καὶ ὅλων τῶν ἐξαρτημάτων
τοῦ πρώτου τούτου δουκάτου τῆς Γαλλίας.

— Μυρίας εὐχαριστίας! ἀπεκρίθη ὁ

Γάστῶν, ἀσπαζόμενος τὴν χεῖρα τοῦ Βα-
σιλέως. Ἀλλ' ἐνθυμούμαι, Μεγαλειό-
τατε, τοὺς εὐγενεῖς λόγους, τοὺς ὁποῖους
ἐπροφέρατε τὴν ἡμέραν τῆς ἀναρρήσεώς
σας εἰς τὸν θρόνον. Ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλ-
λίας, εἶπατε, δέν θὰ ἐκδικηθῇ τὰς ὑβρεῖς
τοῦ δούκῃ τῆς Αὐρηλίας. Ἐπιτρέψατέ
μοι νὰ μιμηθῶ τὸ παράδειγμα τοῦτο, καὶ
νὰ σας παρακαλέσω νὰ συγχωρήσῃτε τὸν
κύριον Ὀρδερίκον Γουιλέρμον. Δέν πταίει
αὐτός, ἀλλ' ἐγὼ, ὁ ὁποῖος τον ἐγάλασα
προσποιηθῆς ὅτι εἶμαι ὅλος διόλου ἀ-
γράμματος, διὰ νὰ τον τιμωρήσω, ἐπειδὴ
με ἀπεκάλεσε «ξυπόλυτον ἀρχηγόν.»
Συνέταξε καλῇ τῇ πίστει τὴν ἀναφορὰν
του, καὶ ἡ συνέπεια τῆς ἀστείότητός μου
ἦτο νὰ περιπέσω πρὸς στιγμὴν εἰς τὴν
δυσμένειαν τῆς Μεγαλειότητός Σας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'

Ὅπου ἕκαστος ἐκπληροῦ τὸν
προορισμὸν του.

Μετὰ τινὰ ἔτη, τὸ θέρος τοῦ 1511, ὁ
Γάστῶν δούξ τοῦ Νεμούρ, ἡδὴ νεανίας
εἰκοσι καὶ δύο ἐτῶν, ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς
αὐλῆς, ὅπου διέπρεπεν εἰς τὴν πρώτην

γραμμὴν, καὶ μετέβη νὰ ἐπισκεφθῇ, με-
τὰ μικρὰν ἀκολουθίαν, τὸν φίλον του Ἰω-
άννην, ἀποσυρθέντα πρὸ μηνός εἰς τὸν
πύργον τοῦ Νολαί.

Οἱ δύο φίλοι εἶχον πραγματοποιήσῃ
ἔως τώρα τὴν ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν νὰ
μὴ χωρισθῶν. Ἐχειροτονήθησαν ἰππόται
τὴν αὐτὴν ἡμέραν διὰ χειρὸς τοῦ μεγάλου
Βαυάρδου, ἀλλὰ, ἐνεκα τῆς εἰρήνης ἢ
ὁποῖα ἐβασίλευε τοὺς χρόνους ἐκείνους
εἰς τὴν Γαλλίαν, δέν ἔλαβον ἀκόμη ἀφορ-
μὴν νὰ ἐπιχειρήσουν τοὺς ἀθλοὺς τοὺς ἐ-
ποιοὺς ἐφιλοδόξουν.

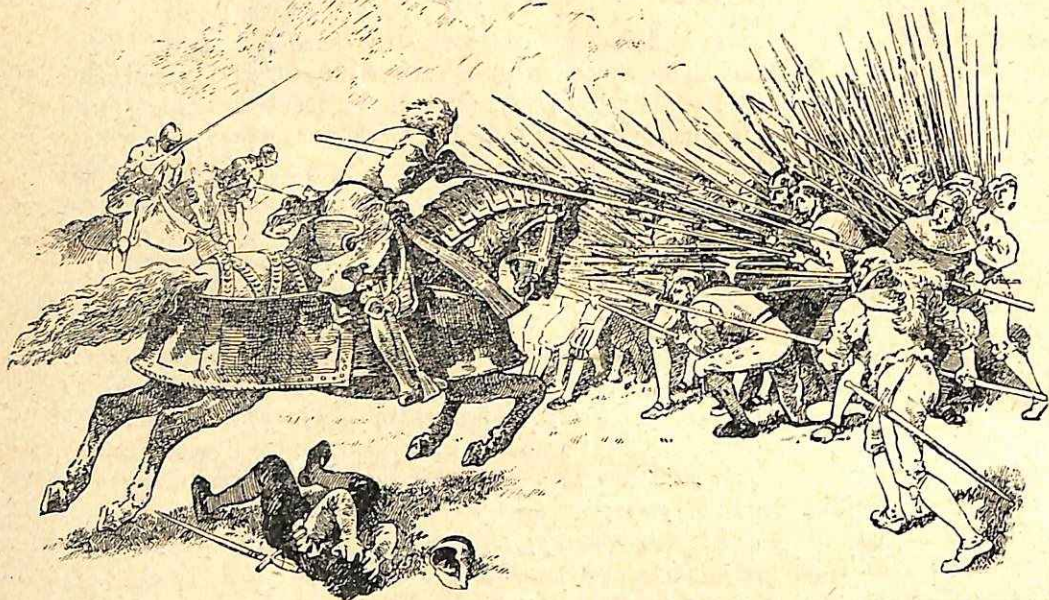
Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του
Ἰωάννου Δὲ Φουᾶ, ὁ Γάστῶν, ἀρχηγὸς
ἤδη τοῦ οἴκου του, ἔσπευσε νὰ νυμφεύσῃ
τὸν Ἰωάννην μετὰ τὴν Ἀδελαΐδα. Κατ'
αἰτησίαν του, ὁ βασιλεὺς ἀνήγαγεν εἰς
μαρκεζιᾶν τὸν κτήμα τοῦ Νο-
λαί, καὶ οὕτω ἡ Ἀδελαΐς, γενομένη
μαρκησία, ἀνέκτησε τὸν τίτλον τῶν προ-
γόνων τῆς.

Ἐν τούτοις ἡ Ἀδελαΐς δέν ἐφάνη εἰς
τὴν αὐλὴν, παρὰ μόνον τὴν ἡμέραν πού
ἐπαρουσιάσθη εἰς τοὺς Βασιλεῖς, διὰ νὰ
τοὺς εὐχαριστήσῃ διὰ τὴν εὐνοίαν ἐκεί-

νην. Ἀπὸ τὴν λάμψιν τῶν αὐλικῶν ἑορτῶν, ἐπρωτίμα τὴν εὐτυχίαν τῆς οἰκογενειακῆς ἐστίας, καὶ διέμενε πάντοτε εἰς τὸ πύργον τοῦ Νολαί, εἴτε εἰς τὴν ἐπαυλιν τοῦ Βερνάζου. γαμήλιον δῶρον τοῦ Γάστωνος εἰς τοὺς παιδικούς του φίλους.

Ὅταν ὁ δούξ τοῦ Νεμούρ ἔφθασεν ἀπροσδοκῆτως, οἱ πυργοδεσπότες τοῦ Νολαί ἐνόμισαν ὅτι ἤρχετο διὰ νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ὑπόσχεσίν του καὶ νὰ βαπτίσῃ τὸν νεογέννητον υἱόν των. Ἀλλ' αἰτία σοβαρωτέρα ἔφερεν ἐκεῖ τὸν Γάστωνα. Διορισθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀρχηγὸς τοῦ

εἶχε νικήσῃ τὰ ἰταλικά καὶ γερμανικά στρατεύματα, συμμαχοῦντα κατὰ τῆς Γαλλίας. Ἐκεῖ, ἀγγελιαφόρος τῷ ἔφερε τὴν εἰδήσιν ὅτι ἡ φρουρά, ἡ ἀρεθεῖσα εἰς τὴν Βρεσκιάν, διέτρεχε τοὺς μεγάλους κινδύνους. Οἱ Ἐνστοί, εἰσελθόντες εἰς τὴν πόλιν διὰ τῆς μεγάλης τῆς ὑπνόμου, καὶ βοηθοῦμενοι ὑπὸ τῶν κατοίκων, ἐξηνάγκασαν τὸν Γάλλον διοικητὴν νὰ καταφύγῃ εἰς τὸ φρούριον. Ἀμέσως ὁ Γάστων ἔδωκε διαταγὴν νὰ ξεκινήσῃ ὁ στρατὸς καὶ νὰ μὴ σταθῇ παρὰ ἄρ' οὐ ἔφθανεν εἰς Βρεσκιάν, — ἀπόστασις τεσσαράκοντα περίπου λευγῶν.

« Ὁ Γάστων καὶ οἱ δέκα ἄνδρες, οἱ ὁποῖοι τὸν ἠκολούθησαν, ἐπολέμησαν ὡς λέοντες » (Σελ. 417 στήλ. α΄.)

στρατοῦ, ὁ ὁποῖος ἐμελλε νὰ πολέμησῃ ἐν Ἰταλίᾳ, ἤρχετο νὰ τοὺς ἀποχαιρετίσῃ καὶ νὰ ἐπιφορτίσῃ τὸν Ἰωδῆνον νὰ στρατολογήσῃ ἐκ τῶν συμπατριωτῶν του τοὺς ἱκανοὺς νὰ φέρουν ὅπλα.

— Κ' ἐγώ, Ὑψηλότατε, ἐνόμιζα ὅτι ἦλθατε διὰ τὸ βάπτισμα, ἀνέκραξεν ἡ Ἀδελαῖς δακρύουσα· ἀλλ' ἰδοὺ ὅτι ὀμιλεῖτε περὶ πολέμου.

— Τὸ βάπτισμα γίνεταί ἀμέσως, ἀπεκρίθη ὁ Γάστων, ἀφ' οὗ ὁ Δὸν Ἰουστῆνος εἶνε παρών. Ἀλλ' ἔπειτα, ἔμπρός, εἰς τὴν Ἰταλίαν! Θὰ ἐπανέλθωμεν ἐκεῖθεν φορτωμένοι καὶ οἱ δύο μὲ δάφνας· ἀλλ' ἂν πέπτωται νάποθάνωμεν ἐκεῖ, θὰ το κάμωμεν τόσον γενναίως, ὥστε καὶ οἱ ἐχθροὶ θὰ μας θαυμάσουν.

— Μὴ προλέγετε τόσον ἀπαίσια!

— Ἀρκεῖ ὅτι θὰ προσεύχεσθε διὰ τὸν «ἐυπόλυτον ἀρχηγόν» εἶπεν ὁ πρίγκιψ.

«Ευπόλυτος ἀρχηγός!» ἀκόμη μίαν φορὰν ὁ Γάστων ἔγινεν ἄξιος τοῦ ὀνόματος τούτου. Τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1512, εὗρίσκετο εἰς τὴν Βοωνιάν, ἐπὶ κεφαλῇ τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ, ὁ ὁποῖος, ὑπὸ τὰς διαταγὰς του, ἐπανειλημμένως

οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ ἐπιτελείου του, ὅταν τοῖς ἀνήγγειλε τὴν ἀπόφασιν ταύτην, τὴν ἐθεώρησαν ἀπραγματοποίητον.

— Ὑψηλότατε, εἶπεν ὁ γρηραιότερος ἐξ αὐτῶν διερμηνέων τὴν γνώμην ὅλων τούτων τῶν Ἰποπτῶν, διαβεβαιῶντες ὅτι ἀπαιτεῖτε ἀπὸ ἡμῶς θαῦμα, τὸ ὅποιον οὐδέποτε πολέμισται ἐπιτέλεσαν. Ἐν τούτοις θὰ δοκιμάσωμεν, τόσον ἀπὸ ὑπακοῆς ὅσον καὶ ἀπὸ ἀγάπης πρὸς ἀρχηγόν, ὁ ὁποῖος νομίζει κατορθωτὰ τοιαῦτα ἀνδραγαθήματα, ἅξια τῶν ἀρχαίων ἡρώων. Τὸ ἱππικὸν θὰ κατορθώσῃ ἴσως νὰ φθάσῃ· ἀλλὰ θὰ διασκορπισθῇ καθ' ὁδὸν ὅλη ἡ ὁρδὴ τῶν πεζῶν, ἡ ὁποία μᾶς συνοδεύει. Οἱ τυχοδιώκται αὐτοὶ δὲν θὰ ἡμυρέσονται νὰ μας ἀκολουθήσουν!

— Οἱ πόδες τῶν «τυχοδιωκτῶν» ὅπως τοὺς εἶπατε, ἀπεκρίθη ὁ Γάστων ζωηρῶς, δὲν θὰ κουρασθοῦν γρηγορώτερα ἀπὸ τοὺς πόδας τῶν ἵππων σας, διότι ὑπακούουν εἰς κεφαλὰς, αἱ ὁποῖαι γνωρίζουν νὰ τρέχουν πρὸς τὸ καθήκον καὶ πρὸς τὴν τιμὴν.

Καὶ τῶντοι, οἱ στρατιῶται τοῦ Γάστωνος ἐπέτελεσαν τὸ πρωτόκυστον θαῦμα πορείας ἐσπευσμένης ὑπὸ χιονοστρό-

βίλον, ὁ ὁποῖος τοὺς ἐμάστιζεν εἰς τὸ πρόσωπον, τοὺς ἀπετύφλωνε, καὶ ἐξήλειψε πᾶν ἵγνος δρόμου. Οὕτως ἔφθασαν ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Βρεσκίας. τὰ ὁποῖα ὑπερασπίετο στρατὸς ἀξιωμαχός.

Συνεκροτήθη τότε πολεμικὸν συμβούλιον περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐφόδου. Ἡ γνώμη τοῦ ἐπιτελείου ἦτο ὅτι ἔπρεπε νὰ τάξουν ἔμπρός τοὺς «τυχοδιώκτας» περὶ τῶν ὁποίων, φαίνεται, ὀλίγον ἐφρόντιζαν οἱ εὐγενεῖς ἐκεῖνοι, θεωροῦντες τὴν ζωὴν τῶν ὀλιγώτερον πολυτίμων, ἀπὸ τὴν ζωὴν τῶν ἄλλων ὀπλιτῶν.

Εἰς μόνος ἐκ τῶν ἀξιωματικῶν, ὅχι ὁ πλουσιώτερος εἰς τίτλους καὶ εἰς κτήματα, ἀλλ' ὁ ἀνδρειότερος καὶ ὁ χρηστότερος, ὁ ἀπαράμιλλος Ἰππότης Βαυάρδος, εἶπε πρὸς τὸν Γάστωνα:

— Εἶμαι βέβαιος ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ δὲν θὰ δειλιάσουν εἰς τὴν ἐφοδὸν· ἀλλ' εἶνε ἀνεπαρκῶς ὀπλισμένοι καὶ ἐντελῶς ἀθωράκιστοι. Εἶνε ἀνάγκη νὰ ὑποστηρίχθωμεν ἀπὸ ἐκατὸν τουλάχιστον πολεμιστὰς. Ὑψηλότατε, ἐξαιτούμαι τὴν ἄδειαν νὰ τοὺς βοηθήσω.

— Ἰππὸτα Βαυάρδε, ἀνέκραξεν ὁ Γάστων μὲ παραφορὰν ἐνθουσιασμοῦ· δὲν θὰ σας ἀφήσω μόνον, νὰ διακινδυνεύετε ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων μου· τὸ ὀρκίζομαι εἰς τὸ γενναῖον καὶ ἐντιμὸν ξίφος σας!

Τὴν ἐπαύριον, τὸ πρωί, ὑμῶνα καὶ σάλπιγγες ἤχησαν ἐφοδόν. Οἱ Γασκῶνοι καὶ οἱ Πικαρδοὶ ἤρχισαν νὰ τρέχουν πρὸς τὴν πρώτην τάφρον, μολοντί τὰ πετροβόλα τῆς πόλεως ἐμαίνοντο καὶ τὰ ὀχυρώματα ἐπληρώθησαν ἀπὸ λοχχοφόρους.

Δὲν ἐχιόνιζε πλέον. Ἀλλὰ λεπτή βροχή, παγώνουσα ἐν ᾧ ἐπιπτεν, ἐκάλυπτε τὸ ἀνωφερὲς ἔδαφος μὲ στρώμα κρυστάλλου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου οἱ πόδες τῶν στρατιωτῶν ὠλισθαίνον. καὶ ἐπιπτεν οἱ μὲν ἐπὶ τῶν δέ. Τότε ὁ Γάστων ἀνέκραξε:

— Ἀρκεῖα παρῆσθησα ἐδῶ τὸν ἀνεψιόν τοῦ βασιλέως· ἄς γίνω πάλιν ὁ «εὐπόλυτος ἀρχηγός» Ἐμπρός, ἱπποκόμοι! ἀφαιρέσατέ μου τὴν πανοπλίαν! Γρήγορα!

Ἡδὴ εἶχεν ἀποβάλλῃ τὸν χαλύβδινον θώρακα καὶ τὰς σιδηρὰς περιχειρίδας του. Εἰς ὀλίγα λεπτά ἐμεινε μόνον μὲ τὸν δερμάτινον χιτῶνά του καὶ τὰ ἐλαφρά του σανδάλια.

— Ὑψηλότατε, ἡ πολυτίμος ζωὴ σας.

— Ὑψηλότατε, δὲν θὰ ἡμυρέσετε....

Μάταιαι διαμυρτυρίαι, τὰς ὁποίας οὐτε ἤκουε πλέον! Ἐλαφρὸς, εὐκίνητος, ὀπλισμένος μόνον μ' ἐν δόρυ καὶ μὲ τὸ γυμνόν του ξίφος, ὤρμησεν ἔμπρός ἀπὸ τοὺς στρατιώτας του.

— Γαλλία! Γαλλία! ἀνέκραξε. Μαζί μου, Γασκῶνοι!

Μετ' ὀλίγον εὗρίσκετο μετὰ τοῦ Ἰωδῆνου εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν. Τὸ στρατεύμα τὸν ἠκολούθησεν ἀκαθόκτον, καὶ διὰ τῆς ἐφόδου ταύτης, ἡ Βρεσκία ἐγίνε

πάλιν Γαλλική. Ὁ Γάστων καὶ ὁ φίλος Ἰωδῆνος εὗρέθησαν πάλιν μαζὶ μετὰ ἓνα μῆνα, πρὸ τῆς Ραβέννης, κατεχομένης ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν. Ὁ νεαρὸς ἀρχηγὸς δὲν εἶχε δυνάμεις ἐπαρκεῖς· πολλοὶ τῶν στρατιωτῶν εἶχον λιποτακτήσῃ, πλουτίζαντες ἀπὸ τὴν λεηλασίαν τῆς Βρεσκίας.

Μολοντοῦτο ὁ Γάστων ἀπεφάσισε νὰ δώσῃ μάχην, διότι αἱ διαταγαὶ τοῦ βασιλέως τὸν ἐβίαζαν. Καθ' ἣν ὥραν περιεβάλλετο τὴν πανοπλίαν του, εἰσῆλθεν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Ἰωδῆνου.

— Ὑψηλότατε, τῷ εἶπεν, ὁ ἥλιος ἀνετείλε κατακόκκινος. Σημεῖον ὅτι θὰ ρεῦσῃ αἷμα πολὺ... Ἦλθα νὰ σας καθικετεύσω, νὰ μὴν ἐπαναλάβετε τὰ παρατόλμα ποὺ ἐκάματε εἰς τὴν Βρεσκιάν, καὶ ποὺ ἀνατριχιάζω ὅταν τα συλλογίζομαι.

— Ἐγίνες πλέον ἐπιφυλακτικὸς καὶ φρόνιμος. Μαρκήσιε τοῦ Νολαί, ἀπεκρίθη ὁ Γάστων εὐθύμως. Φυσικὸν τοῦτο δι' ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ἐπραγματοποιεῖ τοὺς πόθους του. Ἐγείναι τὸ κτήμα σου, τὸν τίτλον σου καὶ πρὸ πάντων τὴν σύζυγόν σου. Ἐγὼ ὅμως δὲν ἔκαμα ἀκόμη τίποτε, διὰ νὰ γίνω ἄξιος τῆς ἰδικῆς μου. Καὶ ἡ ἰδική μου σύζυγος, εἶνε ἡ Δόξα! Βαδίζω πρὸς κάτακτησίν της, ἐπὶ κεφαλῇ τῶν στρατιωτῶν μου. Θὰ τὴν φθάσω;... Ἀδιάφορον! Τώρα, ἀδελφε Ἰωδῆνε, φίλητέ με, διότι ἰδοὺ, οἱ ἐπιτελεῖς μου ἔρχονται.

Ὁ Ἰωδῆνος ἵππευσε καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν θέσιν του, σκεπτικὸς, μὲ προαισθήματα ἀπαίσια.

Ὁ Γάστων, ἃ, ὅχι, δὲν ἐφάνη καθόλου ἐπιφυλακτικὸς καὶ φρόνιμος, — ἐφάνη ἥρως! Ἀφ' οὗ ἐκέρδισεν ἐνδόξως τὴν μάχην, παρεσῆρθη καὶ εἰς τὴν καταδίωξιν τῶν φυγάδων.

Αὐτὸς καὶ οἱ δέκα ἢ δώδεκα ἄνδρες, οἱ ὁποῖοι τὸν ἠκολούθησαν, ἐπολέμησαν ὡς λέοντες. Ὁ ἐξαδελφός του Λωτρέκ, ὁ ὁποῖος εὗρίσκετο παρὰ τὸ πλευρόν του, εἰς μάτην ἐφώναζε πρὸς τοὺς Ἰσπανούς: — Φονεύσατέ με! φονεύσατέ μας ὅλους!

ἀλλὰ σεβασθῆτε τὸν ἀδελφὸν τῆς βασιλίσσης σας, τὸν εὐγενῆ Γάστωνα Δε Φουά!

Παρακλήσεις μάταιαι! Ὁ Γάστων ἐπείσε μετ' ὀλίγον νεκρὸς, μὲ δεκαπέντε πληγὰς εἰς τὸ στήθος καὶ εἰς τὸ πρόσωπον!

Ὅταν μετ' ὀλίγας στιγμὰς οἱ Γάλλοι ἦλθον νὰ πάρουν τὸ πτώμα του, εὗρον ἑλπίθυμον παρὰ τοὺς πόδας του τὸν Ἰωδῆνον, ὁ ὁποῖος ἐπέζητε παρὰ τὰς ἐπτά πληγὰς του, τὰς ὁποίας ἔλαβεν εἰς τὴν μάχην ἐκείνην.

Μετὰ τὴν καρδίαν συντετριμμένην ὑπὸ τῆς λύπης, παρειαυρῆθη εἰς τὴν ἐπίσημον κηδεῖαν τοῦ Δουλὸς τοῦ Νεμούρ, ἡ ὁποία ἐτελέσθη εἰς τὴν Μητρόπολιν τοῦ Μιλάνου. Καὶ πρὶν ἀναχωρήσῃ ἐξ Ἰταλίας, εἶδεν ἐγειρομένην παρὰ τὴν Ραβέννην, — εἰς τὴν ἰδίαν ἐκείνην θέσιν ὅπου, ὀλίγον ἔλειψε νὰ ἐκπνεύσῃ συγχρόνως μὲ τὸν

κυρίον του καὶ φίλον του, — καὶ μικρὸν πυραμίδα, ἡ ὁποία δεικνύει ἀκόμη τὸ μέρος, ὅπου ἐφονεύθη ὁ ἥρως.

Ὡς μόνη παρηγορίδι δι' οὗ, εἶχε χάσῃ τῷ ἔμεινε τὴν ἡ ἀνάμνησίν του. Τὴν μετεδίβασεν ὡς ἱερὸν κειμήλιον εἰς τοὺς ἀπογόνους του, καὶ σήμερον ἀκόμη μετὰ τόσους αἰῶνας, ὑπάρχουν γάλλοι ἀξιωματικοί, καυχώμενοι ὅτι καταγόγονται ἀπὸ τὸν Ἰωδῆνον τῆς Μαξέρης, τὸν ὁποῖον ἐξηγουμένην ἡ ἀφοσιώσις του πρὸς τὸν Γάστωνα Δε Φουά, τὸν ἐθνικὸν τῆς Γαλλίας ἥρωα.

Τίποτε δὲν ἔλειψε πρὸς ἐκδήλωσιν τοῦ πένθους τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας, τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ λαοῦ ὁλοκλήρου: Ὁ Λεμαίρ συνέθεσε τὸν ἐπιτάριον τοῦ Δουκὸς τοῦ Νεμούρ εἰς στίχους λατινικοὺς καὶ γαλλικοὺς· ἀλλ' ὅ,τι προφυλάττει· κάλλιον τὸν Γάστωνα Δε Φουά ἀπὸ τὴν λήθην, εἶνε ἡ εὐγνωμοσύνη τῆς πατρίδος πρὸς τοὺς νεαροὺς ἥρωας, τοὺς ἀποθανόντας ὑπὲρ αὐτῆς!

ΦΩΚΙΩΝ ΘΑΛΕΡΟΣ

ΤΕΛΟΣ

ΤΟΥ «ΑΝΕΨΙΟΥ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ»

[Ἀπὸ τὰ «Τραγῳδία τῆς Κόρης μου»]

ΦΑΚ

Ο ΛΑΧΑΝΑΚΗΣ ΚΑΙ Η ΜΑΡΟΥΛΙΩ

[ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ ΔΙΑ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΑ ΠΑΙΔΙΑ]

ΙΒ΄.

Ὁ Λαχανάκης καὶ ἡ Μαρουλιῶ εἰμιναν εἰς τὸ σπῖτι τῆς καλῆς γυναικας κ' ἐπέρασαν μαζὶ τῆς ζωῆς εὐτυχισμένη. Ὅσον ἦσαν μικροί, ἐπαιζαν ἀπὸ κατῶφλι τῆς κ' ἐκοιμοῦνταν ἐπὶ τὴν ἀγκαλιά της. Ἐπειτα ἅμα ἐμεγάλωσαν, ἐπανδρεύθησαν.

Τότε ἐπῆγαν ἐπὶ τὸν λαχανόκηπὸν ποὺ ἤξευραν, κ' ἐπῆραν ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὰ μαρουλία καὶ ἀπὸ τὰ λάχανα, ἓνα σωρὸ ἀγοράκια καὶ κοριτσάκια, καὶ τα ἔκαμαν παιδιὰ τους.

Κ' ἔζησαν ἐκεῖνοι καλὰ κ' ἐμεῖς καλλίτερα.

Η ΚΥΡΑ ΜΑΡΘΑ

